

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 34/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- perustuslakivaliokunta PeVL 16/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikön johtaja Sanna Ruuskanen, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Rita Linna, liikenne- ja viestintäministeriö
- kansainvälisten asioiden neuvos Antti Paasilehto, liikenne- ja viestintäministeriö
- erityisasiantuntija Ilkka Virtanen, liikenne- ja viestintäministeriö
- hallitusneuvos Ilpo Helismaa, sisäministeriö
- poliisitarkastaja Jari Pajunen, sisäministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Jenni Herrala, puolustusministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Mika Mäkilevo, puolustusministeriö
- ylijohtaja Rami Metsäpelto, Liikennevirasto
- raideliikennejohtaja Yrjö Mäkelä, Liikenteen turvallisuusvirasto
- merenkulkujohtaja Tuomas Routa, Liikenteen turvallisuusvirasto
- apulaisosastopäällikkö, kommodori Juha Vuolle, Rajavartiolaitos
- lakimies Leena Keisanen, VR-Yhtymä Oy
- operatiivinen johtaja Heikki Isomaa, Air Navigation Services Finland Oy (ANS Finland)
- luottamusmies Mikko Tuomivirta, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- toimitusjohtaja Mika Mäkilä, Linja-autoliitto
- lakimies Teemu Kotkanoja, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- johtava asiantuntija Ari Herrala, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- toimitusjohtaja Tiina Tuurnala, Suomen Varustamot ry

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Fenniarail Oy
- Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Suomen Taksiliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi. Valtioneuvosto oikeutettaisiin luovuttamaan Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden hallinnassa oleva omaisuus ja toiminta perustettavalle osakeyhtiölle. Yhtiön toimialana olisi meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus ja -hallinta sekä siihen liittyvä tiedon keruu, hallinta ja hyödyntäminen. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi osakeyhtiön palvelukseen. Esitykseen sisältyvät lisäksi liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden yhtiöittämisen johdosta tarpeelliset ehdotukset yhdentoista muun lain muuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös liikenteen palveluista annettua lakia lisäämällä siihen tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluita koskevat säännökset. Tähän saakka tieliikenteessä ei ole ollut tarvetta vastaavalle liikenteen ohjaukselle ja hallinnalle koskevalle sääntelylle kuin muissa liikennemuodoissa, mutta tilanteen nähdään muuttuvan liikenteen automaation ja liikennevälineiden verkottumisen myötä. Lisäksi liikenteen palveluista annettuun lakiin lisättäisiin kaikkien liikennemuotojen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjontaan liittyvät tietojen hallintaa koskevat säännökset.

Esityksen tavoitteena on edistää liikenteeseen liittyvän tiedon hyödyntämistä uusien digitaalisten palveluiden kehitystyön tukena ja edesauttaa uuden liiketoiminnan syntymistä. Tavoitteena on, että liikenteen ohjauksella kerättävä tieto hyödyttäisi aiempaa tehokkaammin koko yhteiskuntaa. Muutoksella halutaan vauhdittaa digitaalisen liikenteen liiketoimintaympäristön kehitystä ja suomalaisen liikennemarkkinan kasvua sekä luoda uusia toimintaedellytyksiä liikennealan yrityksille. Samalla yhtiöittäminen parantaisi liikenteen ohjaustoiminnan taloudellista tehokkuutta ja vaikuttavuutta sekä lisäisi toiminnan ja hinnoittelun läpinäkyvyyttä. Uudistus selkeyttäisi myös liikenne- ja viestintäalan viranomaistehtäviä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden yhtiöittämisellä tuetaan digitaalisen ja automaattisen liikenteen ekosysteemien kehittymistä ja parannetaan liikenteenohjauksessa kerättävän tiedon hyödynnettävyyttä. Samalla edistetään liikenteen ohjauspalvelujen asiakaslähtöisyyttä ja lisätään liikenteenohjauksen taloudellista tehokkuutta ja kannattavuutta. Edelleen turvataan poikkihallinnollinen viranomaisyhteistyö ja luodaan uusia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi digitalisoituvassa toimintaympäristössä. Tavoit-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

teina ovat liikennealan sääntelyn sujuvoittaminen, viranomaistehtävien selkeyttäminen, liikenteenohjauksessa kerättävän tiedon tehokkaampi hyödyntäminen yhteiskunnassa ja uuden liiketöiminnan edesauttaminen.

Valiokunta pitää yhtiöittämisen perusteita ja tavoitteita periaatteessa kannatettavina. Yhtiömuoto antaa viranomaistoimintaa nopeampia ja parempia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi ja uusiin haasteisiin sopeuttamiselle valtion omistajaohjauksen puitteissa. Finavia Oyj, Air Navigation Services Finland Oy (ANS Finland) ja Suomen Erillisverkot Oy ovat esimerkkejä yhtiömuotoisista hyvin toimivista toiminnoista. Valiokunta toteaa kuitenkin, että omistajaohjaus ei ole kovin kiinteää ja että yhtiömuotoinen toiminta edellyttää myös liiketaloudellisten periaatteiden noudattamista.

Valiokunta kantaa huolta siitä, että yhtiömuotoinen toiminta ei ole demokraattisessa valvonnassa siten kuin virastomuotoinen. Tämän vuoksi valiokunta painottaa, että valtionhallinnon on myös pystyttävä kehittymään ja vastaamaan uusiin haasteisiin, eikä yhtiöittäminen saa olla ainoa vaihtoehto kehitettäessä valtion toimintoja.

On tärkeää, että tiedonkulkua eri toimijoiden välillä kehitetään ja lisätään. Osakeyhtiölainsäädännön mukaisesti on kuitenkin yhtiöitä koskevia tietoja, jotka eivät ole julkisia eivätkä siten vapaasti jaettavissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että uuden yhtiön muodostamisella ei heikennetä viranomaisyhteistyötä eikä viranomaisten koordinoitua.

Uudistus ei saa heikentää yleistä turvallisuutta eikä siten vaarantaa esimerkiksi pelastustoimia. Valiokunta pitää tärkeänä, että varautuminen kriisitilanteisiin turvataan, kuten myös salassa pidettävän aineiston asianmukainen käsittely. On tärkeää saavuttaa tasapaino avoimuuden ja turvallisuuden välillä.

Hallituksen esityksessä todetaan välittömissä vaikutuksissa käsiteltävän itse muutoksen kohteena olevien organisaatioiden talouden lisäksi uudistuksen aiheuttamia valtiontaloudellisia säästöjä, lisäkustannuksia ja määrärahojen siirtoja. Kuitenkaan esityksessä ei mainita, mitä lisäkustannuksia yhtiöittämisestä syntyy. Valiokunta kantaa huolta yhtiöittämisen kustannuksista ja kiinnittää valtioneuvoston huomiota siihen, että yhtiöittämisen seurauksena asiakasmaksuja ei tule korottaa eikä kustannustaso saa nousta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2. lakiehdotus

26 §. Vesiliikenteen tilapäinen keskeyttäminen. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta on täsmentänyt 3 momentin valvontaa koskevaa sääntelyä koskemaan alusliikennepalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuutta yhtäältä aluksille ja toisaalta viranomaisille.

3. lakiehdotus

Johtolause. Valiokunta on tehnyt teknisiä korjauksia johtolauseeseen.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

26 §. VTS-pätevyysrekisteri. Tietosuojavaltuutettu on kiinnittänyt huomiota 4 momentin ensimmäiseen virkkeeseen, jossa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta. Koska asiasta säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä tietosuojasetus, valiokunta on liikenne- ja viestintäministeriöltä saamansa selvityksen perusteella poistanut virkkeen ylimääräisenä.

6. lakiehdotus

Johtolause. Valiokunta on lisännyt I osan 1 luvun 2 §:n osalta puuttuneen maininnan 1 luvusta.

II A osan 1 luvun 2 §. Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluun kuuluvat tehtävät. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta on täsmentänyt 3 momentin sääntelyä tarkasteluun ottamisesta. Sääntelyä on täsmennetty siten, että Liikenteen turvallisuusvirasto voi päättää toimenpiteen pidentämisen lisäksi toimenpiteen keskeyttämisestä. Käytännössä keskeyttäminen tulee harvoin sovellettavaksi, koska tieliikenteen järjestelyt ovat tavallisesti kovin lyhytkestoisia.

II A osan 1 luvun 6 §. Poikkeamailmoitukset. Valiokunta on poistanut 1 momentin luettelamakohdan 3, jossa viitataan tulevalle maakuntalailla perustettaviin maakuntiin. Tämän johdosta kohdista 4—6 tulee kohdat 3—5.

II A osan 2 luvun 3 §. Tietojen luovuttaminen avoimen rajapinnan kautta. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta on täsmentänyt säännöstä siten, että avoimen rajapinnan välityksellä ei käsitellä liikennevälineiden sijaintitietoja siten, että ne olisivat yhdistettävissä luonnolliseen henkilöön. Näin säännöksen sanamuoto vastaa luonnollisten henkilöiden osalta kyseisen lain V osan 3 luvun 2 §:ää.

9. lakiehdotus

Johtolause. Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen johtolauseeseen.

10. lakiehdotus

Lakiehdotus perustuu hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 18/2018 vp), jota eduskunta ei vielä ole hyväksynyt. Kyseessä on muutos uuteen pykälään, jota ei ole voimassa olevassa laissa, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen hylkäämistä.

11. lakiehdotus

19 a §. Rataverkon haltijan mahdollisuus ulkoistaa tehtäviään. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta on täsmentänyt pykälän muotoiluja ja lisännyt pykälään uuden 4 momentin. Näin täsmennetään säännöstä niin, että sääntely täyttää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettut edellytykset.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Pykälän 1 momenttiin lisätään rajaus siitä, että ulkoistettavat tehtävät koskevat ratakapasiteetin ja reittien jakamiseen liittyviä tehtäviä. Näillä tehtävillä tarkoitetaan myös rautatielain 25, 27 ja 27 a §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Rautatielain 27 §:ssä säädetään kiireellisen ratakapasiteetin jakamisesta, 27 a §:ssä säädetään kunnossapitotyötä varten tapahtuvasta ratakapasiteetin jakamisesta ja 25 §:ssä aikatauluehdotuksen laadinnasta.

Ulkoistaessaan ratakapasiteetin ja reittien jakamiseen liittyviä tehtäviä ulkopuoliselle palvelujen tuottajalle Liikenneviraston on tehtävä palvelun tuottajan kanssa sopimus näiden palvelujen tuottamisesta Liikennevirastolle.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 50/2017 vp — HE 158/2017 vp, s. 3; PeVL 33/2004 vp — HE 50/2004 vp, HE 164/2004 vp, s. 7; PeVL 46/2002 vp — HE 115/2002 vp, s. 10). Tämän vuoksi pykälään lisätään uusi 4 momentti siitä, että palvelujen tuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tämän tehdessä pykälässä mainittuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Uuden osakeyhtiön on noudatettava viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) yhtiön käyttäessä julkista valtaa. Osakeyhtiön on julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava myös, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), hallintolaissa (434/2003), henkilötietolaissa (523/1999), kielilaissa (423/2003) ja saamen kielilaissa (1086/2003) säädetään.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 34/2018 vp sisältyvät 1., 4., 5., 7., 8. ja 12. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 34/2018 vp sisältyvät 2., 3., 6., 9. ja 11. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää hallituksen esitykseen HE 34/2018 vp sisältyvän 10. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Perustettava osakeyhtiö

Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut siirretään perustettavalle osakeyhtiölle. Yhtiön toimialana on meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus ja -hallinta sekä niihin liittyvän tiedon keruu, hallinta ja hyödyntäminen. Yhtiöllä voi olla toimintaa ulkomailla.

Valtio merkitsee osakeyhtiötä perustettaessa kaikki sen osakkeet.

2 §

Luovutusvaltuus

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden hallinnassa oleva omaisuus, immateriaaliset oikeudet ja liiketoiminta 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulle osakeyhtiölle.

3 §

Luovutuksen ehdot

Valtioneuvosto määrää luovutettavan omaisuuden ja sen arvon sekä ehdot, joilla luovutus tapahtuu. Valtioneuvosto määrää myös muista omaisuuden luovuttamiseen ja osakeyhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä.

Valtioneuvosto määrää, mikä osa omaisuudesta luovutetaan osakeyhtiön osakkeita vastaan.

Valtion laina yhtiölle voi olla vakuudeton siihen pääomamäärään saakka, joka vastaa valtion lainaa Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden toimintojen omaisuudesta luovutusajankohtana.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

4 §

Verotus

Vastaanottavan yhtiön verotuksessa katsotaan yhtiöittämisen yhteydessä siirrettävän käyttöomaisuuden ja muun omaisuuden verotuksessa vähentämättä olevaksi hankintamenoksi ja pitkävaikutteisten menojen verotuksessa vähentämättä olevaksi määräksi varojen siirtoa edeltävältä viimeksi päättyneeltä tilikaudelta laaditun tilinpäätöksen mukainen omaisuuden ja pitkävaikutteisten menojen kirjanpitoarvo.

Osakeyhtiö ei ole velvollinen suorittamaan varainsiirtoveroa kiinteistön tai arvopaperin luovutuksesta 2 §:ssä tarkoitettusta 1 momentin mukaisesti toteutettavasta luovutuksesta perustettavan osakeyhtiön osakkeita vastaan.

5 §

Vastuu sitoumuksista

Yhtiö vastaa laina-, takaus-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista sitoumuksista, joihin Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut on toimintansa aikana sitoutunut ja jotka koskevat osakeyhtiölle luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa.

Valtion toissijainen vastuu Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden ottamista lainoista ja sitoumuksista jää voimaan.

6 §

Toiminnan jatkuvuus hallintoasioissa

Liikenneviraston osakeyhtiölle luovutettuun omaisuuteen ja liiketoimintaan kohdistuvat oikeutta, etua tai velvollisuutta koskevat hallinto- ja hallintolainkäyttöpäätökset ovat voimassa siten, että ne kohdistuvat luovutettavaa omaisuutta ja liiketoimintaa koskevilta osin perustettavaan osakeyhtiöön ilman eri päätöstä.

Vireillä olevissa hallintoasioissa osakeyhtiö tulee hallinto- ja hallintolainkäyttöasioissa Liikenneviraston sijaan ilman eri päätöstä.

7 §

Henkilöstön asema

Henkilöstön asemasta säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 5 e ja 5 f §:issä sekä työso-
pimuslaissa (55/2001).

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Valtioneuvosto voi tehdä ennen lain voimaantuloa 1 ja 2 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä, joihin sovelletaan 3 ja 4 §:ää. Yhtiön yhtiöjärjestys voidaan vahvistaa ja yhtiö voidaan merkitä kaupparekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki

aluevalvontalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan aluevalvontalain (755/2000) 24 a—24 c, 26, 30 a, 34 a ja 37 §, sellaisina kuin niistä ovat 24 a—24 c, 30 a, 34 a ja 37 § laissa 195/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 30 b §, seuraavasti:

24 a §

Alusliikennepalvelun tarjoajan, nimetyn ilmaliikennepalvelun tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön tehtävät

Alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitettu alusliikennepalvelun tarjoaja ja ilmailulaissa tarkoitettu ilmaliikennepalvelun tarjoaja sekä ilmatilan joustavaa käyttöä koskevista yhteisistä säännöistä annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 2150/2005 tarkoitettu ilmatilan hallintayksikkö avustavat aluevalvontaviranomaisia hoitamalla tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä omalla toimialallaan, ei kuitenkaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävää tehtävää.

24 b §

Auerikkomuksesta ja alueloukkauksesta ilmoittaminen

Alusliikennepalvelun tarjoajan, ilmaliikennepalvelun tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön on ilmoitettava sotilas- tai rajavartiolaitosviranomaiselle havaitsemastaan aluerikkomuksesta ja alueloukkauksesta taikka aluerikkomuksen tai alueloukkauksen uhasta sekä ryhdyttävä käytettävissään olevin keinoin toimenpiteisiin aluerikkomuksen ja alueloukkauksen estämiseksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

24 c §

Valtion ilma-aluksen ja merialueella tapahtuvan aluevalvontatehtävän turvaaminen

Ilmaliikennepalvelun tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön on turvattava aluevalvontaviranomaisen pyynnöstä ilmatilan esteetön käyttö aluevalvontatehtävää suorittavalle valtionilma-alukselle.

Siviili- ja sotilasilmailun yhteensovittamisesta säädetään ilmailulain 107 §:ssä.

Liikenneviraston on alusliikennepalvelun tarjoajan avustamana turvattava aluevalvontaviranomaisen pyynnöstä merialueen esteetön käyttö aluevalvontatehtävää suorittavalle valtionalukselle.

26 §

Vesiliikenteen tilapäinen keskeyttäminen

Puolustusministeriö voi valtakunnan turvallisuuden kannalta välttämättömistä syistä enintään seitsemäksi vuorokaudeksi kerrallaan kieltää vesiliikenteen sellaisella rajoitetulla Suomen aluevesien osalla, jolla aluevalvontaviranomaisen sotilaallisten voimakeinojen käyttö tai niiden käyttöön liittyvät vaikutuksiltaan merkittävät harjoitukset voivat vaarantaa vesillä liikkuvien turvallisuutta.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä on kuultava merenkulkuviranomaisia. Puolustusministeriö voi ennen 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tekemistä kuulla alusliikennepalvelulaissa tarkoitettua alusliikennepalvelun tarjoajaa. Merenkulkuviranomaiset vastaavat 1 momentissa tarkoitetun päätöksen tiedottamisesta asianomaisille ja osallistuvat päätöksen toimeenpanoon.

Alusliikennepalvelun tarjoaja toteuttaa puolustusministeriön tai merenkulkuviranomaisten meriliikenteelle määräämät rajoitukset ja valvoo niiden toteuttamista. Alusliikennepalveluntarjoajan on ilmoitettava aluksille edellä mainitut rajoitukset ja ilmoitettava puolustusministeriölle ja merenkulkuviranomaisille, jos se havaitsee poikkeuksia rajoitusten noudattamisessa.

30 a §

Aluevalvonnan tilannekuva

Puolustusvoimien tehtävänä on koota aluevalvonnan tilannekuvaa Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista ja sitä koskevaa päätöksentekoa sekä muiden viranomaisten tukemista varten tarpeellisista aluevalvonnan yhteydessä hankituista tai muilta aluevalvontaviranomaisilta sekä vieraan valtion viranomaisilta ja kansainvälisiltä toimielimiltä saaduista tiedoista. Puolustusvoimilla on lisäksi oikeus tilannekuvaa varten saada ilmaliikennepalvelun tarjoajalta ja lentoaseman pitäjältä tietoja ilmaliikenteestä sekä muita aluevalvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja. Puolustusvoimilla ja Rajavartiolaitoksella on lisäksi oikeus tilannekuvaa varten saada korvauksetta alusliikennepalvelun tarjoajalta tietoja meriliikenteestä sekä muita aluevalvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja.

Tilannekuvatietoihin saa sisältyä henkilötietoja, jos ne liittyvät tässä laissa säädettyihin lupiin tai niitä on tarpeen käsitellä valvottaessa lupaehtojen tai tässä laissa säädettyjen liikkumis- ja mui-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

den toimintarajoitusten noudattamista taikka selvitettyä epäiltyä aluerikkomusta tai alueloukkausta.

30 b §

Tiedon tuottaminen, vaaratilanteiden ennaltaehkäiseminen ja alusliikenteen turvaaminen

Liikenneviraston ja alusliikennepalvelun tarjoajan tulee tuottaa tieto Suomen aluevesillä olevasta ja sinne tulossa olevasta alusliikenteestä, ennaltaehkäistä vaaratilanteita sekä turvata alusliikenteen sujuminen normaalioloissa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

34 a §

Voimakeinojen käytön turvaaminen ilmatilassa ja merialueella

Sen lisäksi, mitä ilmailulaissa säädetään ilmatilan käytöstä, ilmaliikennepalvelun tarjoajan ja ilmatilan hallintayksikön on rajoitettava ilmatilan käyttöä aluevalvontaviranomaisen pyynnöstä tämän lain 31—33 §:ssä säädettyjen voimakeinojen käytön turvaamiseksi ja 34 §:ssä säädetyn vihamielisen toiminnan torjumiseksi sekä tässä tarkoituksessa varattava ilmatilan esteetön käyttö valtionilma-aluksille.

Liikenneviraston ja alusliikennepalvelun tarjoajan on alusliikennettä ohjaamalla rajoitettava merialueen käyttöä aluevalvontaviranomaisen päätöksen mukaisesti tämän lain 31—33 §:ssä säädettyjen voimakeinojen käytön turvaamiseksi ja 34 §:ssä säädetyn vihamielisen toiminnan torjumiseksi sekä tässä tarkoituksessa varattava merialueen esteetön käyttö valtionaluksille.

37 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen aluevalvontatehtävää varten

Aluevalvontaviranomaisella, alusliikennepalvelun tarjoajalla, ilmaliikennepalvelun tarjoajalla ja ilmatilan hallintayksiköllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa toisilleen 30 a ja 36 a §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita tiedon saaja tarvitsee aluevalvontatehtävässään.

Tiedot saadaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

alusliikennepalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusliikennepalvelulain (623/2005) 2, 3, 6, 8—11, 14, 16, 17, 17 a, 18, 19, ~~19 a~~, 20, 20 a—c, 21, 22, 22 a, 22 d, 22 f, 23—26, 28, 29 ja 33 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 1307/2009, 1237/2011, 225/2012 ja 791/2013, 3 § laeissa 791/2013 ja 1313/2016, 8 § osaksi laissa 1237/2011, 11, 20, 20b, 20 c, 23 ja 25 § laissa 1237/2011, 17—19 § osaksi laissa 1313/2016, 17 a § laissa 511/2015, 20 a, 22 a ja 22 d § laissa 225/2012, 22 f ja 29 § laissa 791/2013, 25 § laissa 1237/2011 sekä 26 ja 28 § osaksi laissa 1307/2009, ja

lisätään lakiin uusi 16 a, 18 a, 19 a ja 29 a §, seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *alusliikennepalvelulla (Vessel Traffic Service, VTS)* alusliikenteen valvontaa ja ohjausta, jolla on valmiudet toimia vuorovaikutuksessa liikenteen kanssa ja reagoida muuttuviin liikennetilanteisiin;
- 2) *toimivaltaisella viranomaisella* Liikenteen turvallisuusvirastoa;
- 3) *alusliikennepalvelun järjestäjällä* Liikennevirastoa;
- 4) *perustamispäätöksellä* päätöstä, jolla toimivaltainen viranomainen perustaa alusliikennepalvelun tietylle alueelle;
- 5) *VTS-palveluntarjoajalla*; alusliikennepalvelun tarjoajaa;
- 6) *VTS-alueella* aluetta, joka perustamispäätöksellä on vahvistettu VTS-alueeksi ja jolla ylläpidetään alusliikennepalvelua; VTS-alue voidaan jakaa osa-alueisiin tai sektoreihin;
- 7) *VTS-keskuksella* keskusta, jossa VTS-palveluntarjoaja ylläpitää alusliikennepalvelua;
- 8) *alusliikenneohjaajalla* henkilöä, joka suorittaa VTS-keskuksessa alusliikennepalveluun kuuluvia tehtäviä ja jolla on tehtävään vaadittava pätevyys;
- 9) *VTS-reittisuunnitelmalla* alusliikenneohjaajan ja aluksen päällikön sopimaa aluksen reittiä VTS-alueella;
- 10) *VTS-tilannekuvalla* VTS-keskuksessa ylläpidettävää tilannekuvaa VTS-alueella olevista aluksista ja niiden liikkeistä sekä muista liikenteeseen vaikuttavista seikoista;
- 11) *reititysjärjestelmällä* yhden tai useamman reitin tai reititustoimenpiteen muodostamaa järjestelmää, jolla pyritään vähentämään onnettomuusriskiä; siihen voi kuulua reittijakojärjestelmiä, kaksisuuntaisia reittejä, suositeltuja reittejä, kierrettäviä ja vältettäviä alueita, rannikkoliikennevyöhykkeitä, liikenneympyröitä, varoalueita ja syvävesireittejä (DW-reittejä);

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

12) *onnettomuudella* merionnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkintaa koskevassa Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) säännöstössä tarkoitettua onnettomuutta;

13) *avun tarpeessa olevalla aluksella* alusta sellaisessa tilanteessa, joka saattaa johtaa aluksen menettämiseen tai aiheuttaa vaaraa ympäristölle tai merenkululle;

14) *suojapaikalla* Liikenneviraston merihädässä olevien alusten vastaanottamista varten osoittamaa satamaa, sataman osaa tai muuta suojaavaa laituri- tai ankkuripaikkaa tai mitä tahansa muuta suojaisaa aluetta;

15) *laivaajalla* sitä, joka luovuttaa tavaran kuljetettavaksi meritse;

16) *liikenteenharjoittajalla* alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain (370/1995) 2 §:ssä määriteltyä laivanisäntää;

17) *asiamiehellä* henkilöä, jolla on valtuudet tai lupa toimittaa tietoja aluksen liikenteenharjoittajan nimissä;

18) *vaarallisella aineella* IMO:n IMDG-säännöstössä, IBC-säännösten 17 luvussa, IGC-säännösten 19 luvussa ja IMSBC-säännöstössä tarkoitettuja vaarallisia aineita;

19) *ympäristöä pilaavalla aineella* MARPOL 73/78 -yleissopimuksen I liitteessä määriteltyjä öljyjä, mainitun yleissopimuksen II liitteessä määriteltyjä haitallisia nestemäisiä aineita ja mainitun yleissopimuksen III liitteessä määriteltyjä haitallisia aineita;

20) *MARPOL 73/78 -yleissopimuksella* alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa (SopS 51/1983) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

21) *ilmoitusmuodollisuudirektiivillä* jäsenvaltioiden satamiin saapuvia ja/tai satamista lähteviä aluksia koskevista ilmoitusmuodollisuuksista ja direktiivin 2002/6/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2010/65/EU siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

22) *seurantadirektiivillä* alusliikennettä koskevan yhteisön seuranta- ja tietojärjestelmän perustamisesta sekä neuvoston asetuksen 93/75/ETY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2002/59/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;

23) *meriliikenteen tilastodirektiivillä* tavaroiden ja matkustajien merikuljetuksia koskevista tilastoista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/42/EY;

24) *Schengenin rajasäännöstöllä* henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta yhteisön säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 562/2006;

25) *turvatoimiin liittyvillä ilmoituksilla* eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004) tarkoitettuja aluksen ilmoituksia;

26) *alusjätteisiin liittyvillä ilmoituksilla* merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) tarkoitettuja aluksen ilmoituksia;

27) *SafeSeaNet -järjestelmällä* seurantadirektiivissä tarkoitettua unionin merenkulun tiedonvaihtojärjestelmää, joka koostuu komission hallinnoimasta keskusjärjestelmästä ja jäsenvaltioiden kansallisista järjestelmistä;

28) *säännöllisellä liikenteellä* sarjaa matkoja, jotka liikennöidään kahden tai useamman saman sataman välillä joko julkaistun aikataulun mukaisesti tai niin säännöllisesti tai usein, että matkoista muodostuu järjestelmällinen sarja.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomen vesialueella ja Saimaan kanavan vuokra-alueella ylläpidettävään alusliikennepalveluun ja alusliikenteen tilapäiseen ohjaamiseen erityistilanteissa.

Lakia sovelletaan myös VTS-palveluntarjoajan suorittamaan, Suomen vesialueen ulkopuolelle perustettujen alusten pakollisten ilmoittautumisjärjestelmien ja reititysjärjestelmien noudattamisen valvontaan.

Lakia sovelletaan merenkulun tiedonhallintaan ja ilmoitusvelvollisuuksiin, jotka koskevat Suomen satamissa käyviä meriliikenteessä olevia aluksia.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta, ellei tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä tai määräyksissä tai tässä laissa tarkoitetuissa alusliikennepalveluun osallistumista tai ilmoitusvelvollisuuksia koskevissa säännöksissä toisin säädetä:

- 1) sota-aluksiin, puolustusvoimien aluksiin, Rajavartiolaitoksen aluksiin eikä muiden viranomaisten aluksiin, joita ei käytetä kaupallisiin palveluihin;
- 2) kalastusaluksiin, perinnealuksiin, alle 45 metriä pitkiin huvialuksiin;
- 3) hinaajiin silloin, kun ne siirtyvät ilman lastia ja hinattavaa kahden suomalaisen sataman välillä.

Sen estämättä, mitä tässä laissa säädetään alusliikennepalvelun ylläpitämisestä, satama-alueella alusliikenteen valvontaa ja ohjausta saavat harjoittaa myös satamanpitäjät.

Aluksen turvatoimiin, alusjätteisiin, luotsaukseen, tullaukseen ja Schengenin rajasäännöstöön liittyvistä ilmoituksista säädetään erikseen.

6 §

Navigointiapu

Navigointiapua annetaan tunnistetulle alukselle sen pyynnöstä tai VTS-palveluntarjoajan havaitessa sen tarpeelliseksi vaikeissa merenkulullisissa tilanteissa tai sää- ja jääolosuhteissa. Navigointiapu on vain päämäärähakuista ja ohjeellista.

VTS-palveluntarjoajan viestissä alukselle tulee ilmetä aluksen nimi, milloin navigointiapu alkaa ja loppuu sekä havaintoväline, johon navigointiapu perustuu. Lisäksi alusliikenneohjaajan ja aluksen päällikön tulee sopia yhteydenpidon menettelytavoista sekä aluksen VTS-reittisuunnitelmasta VTS-alueella.

Navigointiapuna voidaan antaa:

- 1) tietoja aluksen suunnasta ja nopeudesta;
- 2) tietoja aluksen sijainnista väylälinjan tai VTS-reittisuunnitelman mukaisen käänköspisteen suhteen;
- 3) tietoja aluksen läheisyydessä olevien muiden alusten sijainnista, tunnistetiedoista ja aikeista; sekä
- 4) varoituksia tietyille alukselle.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

8 §

Perustamispäätös

Toimivaltainen viranomainen perustaa alusliikennepalvelun tietyille alueille. Ennen alusliikennepalvelun perustamista toimivaltaisen viranomaisen on selvitettävä sen tarpeellisuus. Tässä tarkoituksessa on selvitettävä:

1) alusliikennepalvelun turvallisuutta ja tehokkuutta edistävät vaikutukset sekä viranomaisten ja VTS-palveluntarjoajan välinen yhteistyö ja muut alusliikenteeseen liittyvät palvelut alueella; sekä

2) alueella olevat reititysjärjestelmät, nopeusrajoitukset ja muut liikennettä ohjaavat tai rajoittavat seikat.

Perustamispäätöksessä on vahvistettava:

- 1) alusliikennepalvelua ylläpitävä VTS-palveluntarjoaja;
- 2) yhteistoimintasopimus, jos alusliikennepalvelua ylläpidetään 16 §:n mukaisesti yhteistyössä muun viranomaisen tai satamanpitäjän kanssa;
- 3) annettavat alusliikennepalvelut ja missä laajuudessa niitä annetaan;
- 4) VTS-alue sekä pakolliset ilmoittautumispisteet ja reitit;
- 5) VTS-palveluntarjoajan henkilöstön vähimmäislukumäärä ja pätevyydet;
- 6) VTS-palveluntarjoajan toimintatavat ja toiminta-ajat;
- 7) VTS-keskuksen sijainti sekä VTS-keskuksen ja VTS-alueen tekniset järjestelmät;
- 8) alusliikennepalvelun edellyttämät alusten ilmoittautumista koskevat tarkemmat määräykset ja käytettävät radiokanavat; sekä
- 9) 7 §:ssä tarkoitetut pysyvät liikennejärjestelyt.

Toimivaltainen viranomainen voi vahvistaa VTS-alueen sektoreille ja osa-alueille eri alusliikennepalveluja.

9 §

Perustamispäätöksen muuttaminen tai peruuttaminen

Toimivaltainen viranomainen voi VTS-palveluntarjoajan esityksestä muuttaa perustamispäätöstä tai peruuttaa sen.

Toimivaltainen viranomainen voi lisäksi muuttaa perustamispäätöstä tai peruuttaa sen, jos alusliikennepalvelua ei ylläpidetä perustamispäätöksen mukaisesti.

10 §

Perustamispäätöksestä, sen muuttamisesta tai peruuttamisesta tiedottaminen

Toimivaltaisen viranomaisen on tiedotettava kansallisissa ja kansainvälisissä VTS-julkaisuissa alusliikennepalvelun perustamispäätöksestä, sen muuttamisesta tai sen peruuttamisesta.

Toimivaltainen viranomainen voi antaa 1 momentissa säädetyn tiedotusvelvollisuuden VTS-palveluntarjoajan tehtäväksi 8 §:ssä tarkoitetussa perustamispäätöksessä.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

11 §

Alusliikenneohjaajan pätevyys ja työpaikkakoulutus

Alusliikenneohjaajalla tulee olla sellainen pätevyys, että hän pystyy alusliikennepalvelun turvalliseen ja tehokkaaseen hoitamiseen.

Alusliikenneohjaajana saa toimia henkilö, jolla on voimassa oleva Liikenteen turvallisuusviraston myöntämä alusliikenneohjaajan pätevyystodistus ja joka on suorittanut alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksen. VTS-palveluntarjoaja tekee pätevyystodistukseen merkinnän suoritetusta työpaikkakoulutuksesta.

VTS-palveluntarjoajalla on oltava työpaikkakoulutuksen ylläpitoa ja kehittämistä varten laatu-järjestelmä. Laatu-järjestelmä on annettava Liikenteen turvallisuusviraston arvioitavaksi vähintään kerran viidessä vuodessa.

Alusliikenneohjaajan työpaikkakoulutuksen ylläpitoa ja kehittämistä varten laaditusta laatu-järjestelmästä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

14 §

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistuksen voimassaolo ja uusiminen

Alusliikenneohjaajan pätevyystodistus myönnetään määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi, ja se voidaan hakemuksesta uusida.

Pätevyystodistuksen uusimisen edellytyksenä on, että hakija osoittaa säilyttäneensä ammattitaitonsa ja että hän on suorittanut hyväksytysti alusliikenneohjaajan ammatillisen täydennyskoulutuksen.

VTS-palveluntarjoajan tulee suorittaa vuosittain pätevyuden ja osaamisen arviointia ja tehdä siitä merkintä pätevyystodistukseen. Jos henkilö on yhtäjaksoisesti poissa yli 12 kuukautta työstä, johon hän on saanut kelpuutusmerkinnän, tulee hänen ennen työn uudelleen aloittamista suorittaa hyväksytysti työpaikkakoulutusjakso.

Pätevyystodistuksen uusimiseen liittyvästä pätevyuden ja osaamisen arvioinnista, työpaikkakoulutuksesta sekä ammatillisesta täydennyskoulutuksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

16 §

Alusliikennepalvelun ylläpito

VTS-palveluntarjoajan tulee ylläpitää alusliikennepalvelua VTS-alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä 8 §:ssä tarkoitetun perustamispäätöksen mukaisesti sekä valvoa ja ohjata alusliikennettä VTS-keskuksessa ylläpidettävän tilannekuvan perusteella. VTS-palveluntarjoajan tulee varmistua VTS-alueensa palvelutason riittävydestä liikenteen suhteen.

VTS-palveluntarjoaja voi yhteistoimintasopimuksen nojalla ylläpitää alusliikennepalvelua yhteistyössä viranomaisten tai satamanpitäjien kanssa. VTS-palveluntarjoaja vastaa siinäkin tapauksessa alusliikennepalvelun ylläpitämisestä.

Alusliikenneohjaajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan lain nojalla hänelle säädettyjä tehtäviä.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

VTS-palveluntarjoajan on tallennettava VTS-alueen tilannekuva ja siihen liittyvä VHF-radio-liikenne. Tallenteita on säilytettävä 30 vuorokautta. Tallenteiden julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

VTS-palveluntarjoajan on huolehdittava käyttämiinsä viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta.

Liikennevirasto vastaa liikenteenohjauspalvelujen järjestämisestä hallinnoimillaan vesiväylillä ottaen huomioon toimivaltaisen viranomaisen 8 §:ssä tarkoitetun perustamispäätöksen.

16 a §

Meritilannekuva

VTS-palveluntarjoajan tulee tuottaa Liikenneviraston tilauksesta ajantasaista meriliikenteen tilannekuvaa. Puolustus- ja turvallisuusviranomaiset saavat tilannekuvan käyttöönsä korvauksetta.

17 §

Alusliikenteen tilapäinen ohjaaminen erityistilanteissa

Liikennevirasto voi poikkeavien sää-, jää- tai vedenkorkeusolosuhteiden vuoksi tai VTS-alueella olevan erikoiskuljetuksen taikka meripelastustapahtuman tai muun liikennettä rajoittavan tai vaarantavan seikan vuoksi määrätä:

- 1) vesialueen, väylän tai väylän osan suljettavaksi tai avattavaksi;
- 2) aluksia ankkurointipaikalle tai takaisin laituriin; sekä
- 3) nopeusrajoituksia vesialueella tai väylällä.

Liikenneviraston on tiedotettava päätöksestään välittömästi VTS-palveluntarjoajalle, jotta se voi tehdä tarvittavat toimenpiteet päätöksen täytäntöön panemiseksi. VTS-palveluntarjoajan on tiedotettava toimenpiteistä välittömästi VTS-alueella oleville tai sinne matkalla oleville aluksille sekä asianomaiselle satamanpitäjälle.

VTS-palveluntarjoaja voi tehdä omasta aloitteestaan 1 momentissa tarkoitetun päätöksen toimintakäsikirjassa olevien Liikenneviraston ennalta hyväksymien ohjeiden perusteella poikkeavien sää-, jää- tai vedenkorkeusolosuhteiden vuoksi, VTS-alueella olevan erikoiskuljetuksen taikka meripelastustapahtuman tai muun liikennettä rajoittavan tai vaarantavan seikan vuoksi enintään yhden vuorokauden ajaksi. VTS-palveluntarjoajan on välittömästi ilmoitettava Liikennevirastolle ja Rajavartiolaitokselle päätöksestään. Liikenneviraston on tehtävä päätös toimenpiteen keskeyttämisestä tai jatkamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

17 a §

Kielto-oikeus

Liikennevirastolla on Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan nojalla annettujen päätösten, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annettujen asetusten, eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi annetun lain (659/

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

1967) nojalla annetun asetuksen tai varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla tehdyn jäädyttämiss päätöksen taikka viranomaisen määräämän aluksen kulkua koskevan rajoitteen toimeenpanemiseksi oikeus kieltää

- 1) alusta saapumasta VTS-alueelle tai poistumasta VTS-alueelta;
- 2) tulemasta satamaan tai ankkuroimasta;
- 3) lähtemästä satamasta tai ankkuripaikalta;
- 4) jäämästä VTS-alueelle, satamaan tai ankkuripaikalle.

Liikenneviraston on välittömästi ilmoitettava VTS-palveluntarjoajalle 1 momentissa tarkoitusta kiellosta tai rajoituksesta. VTS-palveluntarjoajan tulee antaa Liikenneviraston antamat määräykset alukselle tiedoksi. VTS-palveluntarjoajan tulee ilmoittaa alukselle siihen kohdistuvista toimista mahdollisimman pian saatuaan tiedon Liikennevirastolta, kuitenkin viimeistään silloin, kun alus tekee ilmoituksen aikomuksestaan saapua VTS-alueelle tai poistua VTS-alueelta, ilmoituksen tulostaan satamaan tai aikeistaan ankkuroida tai ilmoituksen lähdöstään satamasta tai ankkuripaikalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua kiellon tehostamiseksi Liikennevirastolla on oikeus antaa luotsaus- tai jäänmurtopalveluja tuottavalle yritykselle määräyksiä.

Liikennevirastolla on oikeus määrätä alus siirrettäväksi, jos se ei noudata 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua kieltoa tai siirtämiseen on muu aluksesta johtuva meriliikennettä, ympäristöä tai turvallisuutta vaarantava syy taikka toinen viranomainen pyytää siirtämistä. Siirtämisestä aiheutuvista kustannuksista vastaa aluksen omistaja tai laivanisäntä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä on tiedotettava tarpeen mukaan välittömästi 24 §:ssä mainituille virka-apuviranomaisille sekä ulkoministeriölle.

18 §

VTS-palveluntarjoajan ilmoitusvelvollisuudet

VTS-palveluntarjoajan on ilmoitettava asianomaisille merenkulku-, meripelastus-, ympäristö-, aluevalvonta-, -, poliisi- tai tulliviranomaisille sekä asianomaisille satamanpitäjille havaitsemistaan tai sille ilmoitetuista tietystä alusta koskevista aluksen tai siinä olevien ihmisten turvallisuuteen, meripelastukseen, ympäristönsuojeluun tai alue- taikka tullivalvontaan liittyvistä olennaisista seikoista.

VTS-palveluntarjoajan tulee toimittaa aluksen suunnitellun reitin varrella sijaitsevien Euroopan unionin jäsenvaltioiden asianomaisille VTS-viranomaisille olennaiset tiedot sellaisista aluksista, joiden katsotaan aiheuttavan vaaraa merenkululle tai uhan merenkulun tai ihmisten turvallisuudelle tai ympäristölle.

VTS-palveluntarjoajan velvollisuudesta vastaanottaa alusten luotsinkäyttöä koskevat ilmoitukset ja ilmoittaa Liikenteen turvallisuusvirastolle luotsauslain (940/2003) noudattamiseen liittyvistä havainnoistaan säädetään mainitussa laissa.

VTS-palveluntarjoajan ilmoitusvelvollisuuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

18 a §

Tietoturvaan liittyvistä häiriöistä ilmoittaminen

VTS-palveluntarjoajan on ilmoitettava viipymättä Liikenteen turvallisuusvirastolle käyttämiinsä viestintäverkkoihin tai tietojärjestelmiin kohdistuvasta merkittävästä tietoturvaluuteen liittyvästä häiriöstä.

Jos häiriöstä ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Liikenteen turvallisuusvirasto voi velvoittaa palvelun tarjoajan tiedottamaan asiasta tai kuultuaan ilmoitusvelvollista tiedottaa asiasta itse.

Liikenteen turvallisuusviraston on arvioitava, koskeeko 1 momentissa tarkoitettu häiriö muita Euroopan unionin jäsenvaltioita ja ilmoitettava tarvittaessa muille asiaan liittyville jäsenvaltioille.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, milloin 1 momentissa tarkoitettu häiriö on merkittävä, sekä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

Liikenteen turvallisuusvirastolla on salassapitosäynnösten ja muiden tietojenluovuttamista koskevien rajoitusten estämättä oikeus luovuttaa tässä pykälässä säädettyjen tehtäviensä hoitamisen yhteydessä saamansa tai laatimansa asiakirja sekä ilmaista salassa pidettävä tieto Viestintävirastolle, jos se on välttämätöntä tietoturvaluuteen liittyvien tehtävien hoitamiseksi.

19 §

VTS-palveluntarjoajan toimintakäsikirja

VTS-palveluntarjoajan on pidettävä toimintakäsikirjaa, jossa on määritelty VTS-keskuksen toiminnan ja teknisten järjestelmien ylläpitämiseen liittyvät tehtävät ja toimenpiteet sekä varautuminen alusliikennepalvelun ylläpitämiseen myös poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Toimintakäsikirjassa on määriteltävä luotsauslaissa säädettyjä velvoitteita koskevat menettelytavat, ilmoituskäytännöt ja yhteistyö Liikenteen turvallisuusviraston ja luotsauslaissa tarkoitettun luotsausyhtiön kanssa. VTS-palveluntarjoajan toimintakäsikirjan tulee olla Liikenneviraston hyväksymä.

19 a

Varautuminen poikkeusoloihin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin

Tämän lain 2 §:ssä tarkoitettun VTS-palveluntarjoajan on varauduttava valmiuslaissa (1555/2011) tarkoitettuihin poikkeusoloihin osallistumalla valmiussuunnitteluun ja valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa tapahtuvaa toimintaa.

VTS-palvelun tarjoajan on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, varauduttava huolehtimaan siitä, että toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Sen lisäksi, mitä valmiuslaissa säädetään valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston toimivallasta valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkem-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

min poikkeusoloihin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen edellyttämän valmiussuunnittelun järjestämisestä.

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo, että tätä pykälää ja sen nojalla annettuja säännöksiä noudatetaan.

20 §

Valvonta kansainvälisillä merialueilla

VTS-palveluntarjoajan on seurattava VTS-alueeseensa liittyvillä kansainvälisillä merialueilla olevien reititysjärjestelmien ja pakollisten ilmoittautumisjärjestelmien noudattamista. VTS-palveluntarjoajan on toteuttava asiaankuuluvat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että alukset, jotka saapuvat VTS-alueelle noudattavat edellä mainittuja järjestelmiä.

VTS-palveluntarjoajan on ilmoitettava viipymättä Liikennevirastolle, joka valvoo VTS-alueeseen liittyvillä kansainvälisillä merialueilla olevien reititysjärjestelmien ja pakollisten ilmoittautumisjärjestelmien noudattamista, havaitsemistaan reititysjärjestelmien ja pakollisten ilmoittautumisjärjestelmien noudattamista koskevista poikkeamista.

20 a §

Merenkulun tiedonhallintajärjestelmä

Liikenneviraston on perustettava ja ylläpidettävä kansallinen merenkulun tiedonhallintajärjestelmä ilmoitusmuodollisuudirektiivissä ja seurantadirektiivissä mainittujen tietojen keräämiseksi, käsittelemiseksi ja tallentamiseksi. Liikennevirasto noudattaa tiedonhallintajärjestelmän kehittämisessä, hallinnoinnissa, arkkitehtuurista, ylläpidossa, käyttöoikeuksissa, turvallisuudessa ja tietojen vaihdossa seurantadirektiivin ja sen liitteen III säännöksiä.

Liikennevirasto voi järjestää kansallisen merenkulun tiedonhallintajärjestelmän ylläpidon, toteuttamisen ja operatiivisen käytön itse tai hankkia sen VTS-palveluntarjoajalta. Myös VTS-palveluntarjoajan tulee noudattaa tiedonhallintajärjestelmän kehittämisessä, hallinnoinnissa, arkkitehtuurissa, ylläpidossa, käyttöoikeuksissa, turvallisuudessa ja tietojen vaihdossa seurantadirektiivin ja sen liitteen III säännöksiä.

Tiedonhallintajärjestelmän on oltava sellainen, että se voidaan liittää Euroopan unionin merenkulun tiedonhallintajärjestelmään (SafeSeaNet-keskusjärjestelmä). Tiedot on voitava lähettää ja vastaanottaa sähköisesti.

Liikenneviraston on tiedonhallintajärjestelmän avulla voitava pyynnöstä toimittaa viipymättä toisen jäsenvaltion asianomaiselle viranomaiselle tiedot aluksesta sekä sen kuljettamista lasteista ja vaarallisista tai ympäristöä pilaavista aineista.

Liikennevirasto antaa tarkempia määräyksiä tiedonhallintajärjestelmän ilmoitusmenettelyistä, rakenteesta, sisällöstä, käyttöoikeuksista, tietojen jakelusta viranomaisille ja tietojen vaihdosta muiden jäsenvaltioiden sekä SafeSeaNet-keskusjärjestelmän kanssa.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

20 b §

Avun tarpeessa olevien alusten vastaanottamista koskeva suunnitelma

Rajavartiolaitos laatii yhteistyössä VTS-palveluntarjoajan, Liikenneviraston, Suomen ympäristökeskuksen ja muiden meripelastuslain (1145/2001) 4 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten kanssa apua tarvitsevien alusten suojapaikkojen ohjeita sekä merenkulun avustuspalveluja koskevien Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) päätöslauselmien perusteella suunnitelman, jonka avulla varaudutaan avun tarpeessa olevien alusten vastaanottamiseen ja pelastamiseen sekä ihmishenkeen ja turvallisuuteen kohdistuviin uhkatilanteisiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

20 c §

Avun tarpeessa olevien alusten vastaanottaminen

Rajavartiolaitos päättää yhteistyössä 20 b §:ssä tarkoitettujen viranomaisten kanssa aluksen suojapaikkaan ohjaamisesta mainitussa pykälässä tarkoitetun suunnitelman mukaisesti tehdyn tilannearvion perusteella. Rajavartiolaitoksen on päätöstä tehdessään kuultava VTS-palveluntarjoajaa.

Rajavartiolaitoksen on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettua päätöksestään VTS-palveluntarjoajalle.

Rajavartiolaitos ilmoittaa Suomen ympäristökeskukselle, Liikennevirastolle ja VTS-palveluntarjoajalle niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt meripelastuslaissa ja pelastuslaissa 379/2011 säädetyllä tavalla avun tarpeessa olevien alusten ja ihmishenkien pelastamiseksi sekä vahinkojen torjumiseksi.

Avun tarpeessa olevien alusten vastaanottamisesta suojapaikkaan ja viranomaisten yhteistyöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Alusliikennepalveluun osallistuminen

Alukset, joiden suurin pituus on vähintään 24 metriä, ovat velvollisia osallistumaan alusliikennepalveluun ilmoittautumalla 8 §:n mukaisessa perustamispäätöksessä määrätyllä tavalla VTS-palveluntarjoajalle, kuuntelemalla VTS-alueella käytössä olevia VHF-kanavia sekä noudattamalla VTS-alueella tapahtuvaa liikennöintiä koskevia säännöksiä ja perustamispäätöksessä vahvistettuja määräyksiä.

Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen alukset voivat ilmoittautua VTS-palveluntarjoajalle tämän kanssa erikseen sovittavalla tavalla.

VTS-palveluntarjoaja voi yksittäistapauksissa sää- tai jääolosuhteiden taikka muiden meriturvallisuussyiden vuoksi määrätä myös muita aluksia osallistumaan alusliikennepalveluun enintään yhden vuorokauden ajaksi. VTS-palveluntarjoajan on ilmoitettava tekemästään päätöksestä viipymättä Liikennevirastolle. Liikenneviraston on tehtävä päätös toimenpiteen keskeyttämisestä tai jatkamisesta ilman aiheutonta viivytystä.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Liikennevirasto voi yksittäistapauksissa, jos ilmoittautuminen on ilmeisen turhaa tai kohtuuttoman hankalaa, vapauttaa aluksen ilmoittautumisvelvollisuudesta edellyttäen, että alusturvallisuutta ei vaaranneta ja että aluksella on toimiva ja käytössä oleva automaattinen tunnistusjärjestelmä (AIS).

22 §

Aluksen päällikön vastuu ja ilmoitusvelvollisuus

Päällikkö vastaa aluksen ohjailusta aluksen osallistuessa alusliikennepalveluun.

Jos aluksen päällikkö aluksen turvallisuuteen liittyvästä pakottavasta syystä ei pysty osallistumaan alusliikennepalveluun 21 §:ssä säädetyllä tavalla tai ei pysty noudattamaan alusliikenteen tilapäiseksi ohjaamiseksi 17 §:n nojalla annettuja määräyksiä, hänen on ilmoitettava tästä välittömästi VTS-palveluntarjoajalle sekä annettava asiasta Liikennevirastolle erillinen kirjallinen selvitys.

Aluksen päällikön on ilmoitettava 17 §:n mukaisista alusta koskevista oleellisista toimenpiteistä laivanisännälle.

VTS-palveluntarjoajan on ilmoitettava välittömästi saamastaan 2 momentissa säädetyistä ilmoituksista Liikennevirastolle.

22 a §

Aluksen saapumisilmoitus

Suomen satamaan tai ankkuripaikalle saapuvan meriliikenteessä olevan aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön on annettava aluksen saapumisilmoitus tulliviranomaiselle sähköisesti 20 a §:ssä tarkoitettua merenkulun sähköistä tiedonhallintajärjestelmää käyttämällä. Ilmoitus on tehtävä vähintään 24 tuntia ennen saapumista tai viimeistään silloin, kun alus lähtee satamasta kohti Suomen satamaa. Jos kohde selviää vasta matkan aikana, ilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun kohde on selvillä. Tämän lisäksi aluksesta on sen saavuttua perille annettava lopullista saapumisaikaa koskeva ilmoitus.

Saapumisilmoituksen tulee sisältää ilmoitusmuodollisuusdirektiivin liitteen A-kohdan mukaiset tiedot. Tämän lisäksi tulliviranomainen voi vaatia saapumisilmoituksessa mainitun direktiivin liitteen B osan 1—6 kohdissa tarkoitettujen FAL-lomakkeiden sekä meriterveysilmoituksen sisältämät tiedot, jos ne ovat tarpeen kansallisen sisäisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi tai tullilainsäädännön, verolainsäädännön, maahanmuuttolainsäädännön, ympäristölainsäädännön taikka terveyttä koskevan lainsäädännön täytäntöön panemiseksi.

Tulliviranomainen varmistaa, että aluksen saapumisesta annetut tiedot ovat vaatimusten mukaiset.

22 d §

Tilastointia koskevien tietojen antaminen

Liikennevirasto laatii tilastoja alusten liikennöinnistä Suomen satamissa sekä aluksissa kuljettavista matkustaja- ja tavaramääristä.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Liikennevirasto kerää suunnittelu- ja valvontatehtäviään sekä merenkulkuilastojen laatimista varten tietoja alusten liikennöinnistä Suomen satamissa sekä aluksissa kuljetettavista matkustaja- ja tavaramääristä. Liikennevirasto voi antaa tietojen keräämisen VTS-palveluntarjoajan tehtäväksi.

Meriliikenteen tietojen keräämisessä, tilastojen laatimisessa ja tiedonkeruun tulosten lähettämisessä noudatetaan meriliikenteen tilastodirektiiviä. Liikennevirasto lähettää tiedonkeruun tulokset Euroopan komissiolle.

Aluksen omistajien tai heidän edustajiensa ja satamien on annettava Liikennevirastolle tiedot matkustaja- ja tavaramääristä aluskohtaisesti ja tavararyhmittäin sekä ilmoitettava tyhjien ja täysien kuljetusyksiköiden määrät.

Meriliikenteessä olevien alusten omistajien tai heidän edustajiensa tulee toimittaa tiedot Liikennevirastolle tai VTS-palveluntarjoajalle, jos Liikennevirasto on antanut tietojen keräämisen VTS-palveluntarjoajan tehtäväksi, sähköisesti 20 a §:ssä tarkoitettua sähköistä järjestelmää käyttäen.

22 f §

Vapautukset

Liikennevirasto voi hakemuksesta vapauttaa aluksen liikenteenharjoittajan, asiamiehen tai päällikön 22 a §:n 1 momentissa säädetystä velvollisuudesta antaa saapumisilmoitus, 22 b §:n 1 momentissa säädetystä velvollisuudesta antaa lähtöilmoitus ja 22 c §:ssä säädettyistä ilmoitusvelvollisuuksista Suomen sisäisessä tai Suomen ja toisen valtion satamien välisessä säännöllisessä liikenteessä matkoilla, joiden kesto on enintään 12 tuntia. Vapautuksen myöntämisen edellytyksenä on, että vapautus ei vaaranna merenkulun turvallisuutta, vapautus on kaikkien rantavaltioiden hyväksyttävissä ja muut seurantadirektiivissä säädetty vapautuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät.

Liikenneviraston on säännöllisesti tarkistettava, että vapautuksen ehdot täyttyvät ja peruutettava vapautus, jos vapautuksen saanut ei täytä ehtoja.

Liikenneviraston on pidettävä ajantasaista luetteloa yhtiöistä ja aluksista, joille vapautus on myönnetty. Luettelo ja siihen tehdyt muutokset on toimitettava Euroopan komissiolle.

23 §

Merellä tapahtuvista vaaratilanteista ja onnettomuuksista ilmoittaminen

Aluksen päällikön on Suomen vesialueella ilmoitettava VTS-palveluntarjoajalle:

1) kaikista aluksen turvallisuuteen vaikuttavista vaaratilanteista tai onnettomuuksista, kuten yhteentörmäyksestä, pohjakosketuksesta, vauriosta, toimintahäiriöstä tai koneviasta, vuodosta tai lastin siirtymisestä sekä kaikista rungon vioista tai rakenteellisista vioista;

2) kaikista merenkulun turvallisuutta vaarantavista vaaratilanteista tai onnettomuuksista, kuten aluksen ohjattavuuteen tai merikelpoisuuteen mahdollisesti vaikuttavista häiriöistä sekä kaikista aluksen kuljetuskoneistoon, ohjauslaitteisiin, sähköntuotantolaitteisiin taikka navigointi- tai viestintälaitteisiin vaikuttavista vioista;

3) kaikista tilanteista, jotka saattavat aiheuttaa vesien tai rannikon pilaantumista, kuten ympäristöä pilaavien aineiden pääsystä veteen tai tällaisen päästön uhasta; sekä

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

4) kaikista merellä ajelehtivista ympäristöä pilaavien aineiden lautoista sekä konteista tai pakkauksista.

Suomen vesialueen ulkopuolella suomalaisen aluksen päällikön on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus lähimmän rantavaltion asianomaiselle viranomaiselle.

VTS-palveluntarjoajan on ilmoitettava viipymättä saamastaan 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksesta Liikennevirastolle ja Rajavartiolaitokselle.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä.

24 §

VTS-palveluntarjoajan avustaminen

Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, ympäristö-, tulli- ja poliisiviranomaiset, pelastuslaitos sekä valtion alusten päälliköt avustavat vastikkeetta VTS-palveluntarjoajaa sen suorittaessa sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä antamalla sen tarvitsemia tietoja tai muuta tukea, jos se tilanteen vakavuus ja erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen, ja jollei avustamiselle ole viranomaisten tehtäviin liittyvää estettä.

25 §

Alusliikennepalvelutehtävien koulutusohjelmat

VTS-palveluntarjoajalla on oltava alusliikennepalvelutehtäviä koskevat koulutusohjelmat. Alusliikennepalvelutehtävien peruskoulutusohjelmaan on sisällytettävä ainakin alusliikennepalveluiden perustiedot, kommunikointi, tehtävissä sovellettavat säännökset ja määräykset sekä poikkeustilanteiden hallinta.

VTS-palveluntarjoajalla on oltava alusliikenneohjaajan ja alusliikennepalvelun esimiehen pätevyystodistusten edellytyksenä olevaa koulutusta varten laatujärjestelmä. Laatujärjestelmä on annettava Liikenteen turvallisuusviraston arvioitavaksi vähintään kerran viidessä vuodessa.

26 §

VTS-pätevyysrekisteri

Alusliikenneohjaajien ja alusliikennepalvelun esimiesten pätevyyden valvomiseksi ja siihen liittyväksi palvelutietojen seuraamiseksi Liikenteen turvallisuusvirasto pitää henkilörekisteriä (VTS-pätevyysrekisteri).

VTS-pätevyysrekisteriin saa perustietoina merkitä seuraavat tiedot alusliikenneohjaajan ja alusliikennepalvelun esimiehen pätevyystodistuksen haltijasta:

- 1) nimi ja tieto syntymäajasta; sekä
- 2) muina tietoina osoite- ja muut yhteystiedot.

Perustietojen lisäksi saa VTS-pätevyysrekisteriin merkitä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja:

- 1) myönnettyistä pätevyystodistuksista;
- 2) alusliikennepalveluista, joita pätevyystodistuksen haltija on oikeutettu antamaan;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

- 3) suoritetusta työpaikkakoulutuksesta;
- 4) myönnettyistä kelpuutusmerkinnöistä;
- 5) palveluista VTS-keskuksissa;
- 6) suoritetusta alusliikenneohjaajan ammatillisesta täydennyskoulutuksesta; sekä
- 7) pätevyystodistuksen peruuttamisesta.

Henkilötiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jonka aikana henkilön pätevyystodistuksen voimassaolo päättyi.

~~VTS-pätevyysrekisteristä saa rekisteriin merkitylle luovuttaa häntä itseään koskevia tietoja.~~ **Henkilötietoja** saa luovuttaa vain toimivaltaiselle viranomaiselle, VTS-palveluntarjoajalle ja sille, joka 8 §:n 2 momentin 2 kohdassa ja 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteistoimintasopimuksen nojalla ylläpitää alusliikennepalvelua yhteistyössä VTS-palveluntarjoajan kanssa.

28 §

Valvonta

Tämän lain täytäntöönpanon ja noudattamisen ylin valvonta kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle.

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista

Jos alus ei noudata tämän lain säännöksiä tai lain nojalla annettuja päätöksiä ja määräyksiä, kansainvälisten sopimusten määräyksiä taikka Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) päätöksiä, on Liikenteen turvallisuusviraston ilmoitettava tästä aluksen lippuvaltiolle, jos rikkominen on selvää ja vakavaa.

Liikenteen turvallisuusviraston on arvioitava 16 §:n 5 momentissa tarkoitetun riskienhallinnan vaikutuksia merenkulun turvallisuuteen. Liikenteen turvallisuusvirasto voi velvoittaa ryhtymään korjaaviin toimenpiteisiin merenkulun turvallisuuteen kohdistuvan merkittävän riskin poistamiseksi. Veloitteen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaisissa (1113/1990).

29 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo 8 §:ssä tarkoitetussa perustamispäätöksessä vahvistettua määräystä taikka 17 §:n 1 tai 3 momentin nojalla annettua määräystä tai 17 a §:n nojalla annettua kieltoa, 21 §:n 1 momentin säännöksiä taikka laiminlyö 22, 22 a—22 e tai 23 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *alusliikennepalvelurikkomuksesta* sakkoon.

29 a §

Virhemaksu

Jos Suomen satamaan tai ankkuripaikalle saapuvan tai Suomen satamasta tai ankkuripaikalta lähtevän meriliikenteessä olevan aluksen liikenteenharjoittaja, asiamies tai päällikkö laiminlyö

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

tahallaan tai huolimattomuudesta 22 a tai 22 b §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden voi Tulli määrätä virhemaksua vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa. Virhemaksun määrää arvioitaessa otetaan huomioon menettelyn moitittavuus ja toistuvuus.

Virhemaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, taikka jota vastaan samasta teosta nostettu syyte on tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua Tullin tekemää virhemaksua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

33 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevat liikenne- ja viestintäministeriön 8 §:n nojalla tekemät alusliikennepalvelun perustamispäätökset jäävät voimaan

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

4.

Laki

alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain (370/1995) 20 §, sellaisena kuin se on laissa 877/2014, sekä
lisätään lakiin uusi 9 a §, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

2 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

9 a §

Alusliikennepalvelun tarjoajan velvollisuus avustaa valvontaviranomaista

Alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitettulla alusliikennepalvelun tarjoajalla on velvollisuus antaa tietoja tai muuta apua valvontaviranomaiselle tarkastustehtävässä.

20 §

Rikkomuksista ilmoittaminen ja ilmoituksentekijän henkilöllisyyden salassa pitäminen

Ilmoitus alusturvallisuutta koskevan säännöksen tai määräyksen rikkomisesta on, mikäli mahdollista, tehtävä kirjallisena valvontaviranomaiselle. Suullinen ilmoitus voidaan tehdä vain silloin, jos asian kiireellisyyden tai muun syyn vuoksi kirjallinen ilmoitus ei ole mahdollinen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekijän henkilöllisyyttä ei saa paljastaa aluksen päällikölle, omistajalle eikä laivanisännälle. Jos ilmoituksen perusteella toimitetaan tarkastus, tarkastaja ei saa ilmoittaa, että tarkastus toimitetaan ilmoituksen perusteella. Tarkastajan on toteutettava kaikki laivaväen haastattelut luottamuksellisesti.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava lippuvaltion hallinnolle ja tarvittaessa suomalaiselle työsuojeluviranomaiselle sellaisesta ilmoituksesta, joka ei selkeästi ole perusteeton sekä sen johdosta toteutetuista toimenpiteistä. Työsuojeluviranomainen ilmoittaa tarvittaessa tällaisesta ilmoituksesta Kansainväliselle työjärjestölle. Jos valvontaviranomainen pitää ilmoitusta selkeästi perusteettomana, sen on ilmoitettava tästä perusteluineen ilmoituksen tekijälle.

Valvontaviranomaisen on viipymättä tiedotettava lippuvaltion hallinnolle laivaväen asumis- ja työskentelyolosuhteista koskevien säännösten tai määräysten rikkomista koskevasta ilmoituksesta, jota ei Suomea sitovien kansainvälisten määräysten mukaisesti ole kyetty käsittelemään aluksella, sekä pyydettyä suunnitelma korvaavista toimenpiteistä. Valvontaviranomainen toimittaa tällaista ilmoitusta koskevan tarkastusraportin sekä lippuvaltion vastauksen Kansainväliselle työjärjestölle ja valtakunnallisille merenkulun työmarkkinajärjestöille.

Edellä 9 §:ssä mainitun viranomaisen ja 9 a §:ssä tarkoitettujen alusliikennepalvelun tarjoajan tai satamaoperaattorin on toimitettava valvontaviranomaiselle kirjallisesti tieto sellaisesta tavantomaisten tehtäviensä suorittamisen yhteydessä tietoonsa tulleesta alusturvallisuutta koskevan säännöksen tai määräyksen ilmeisestä rikkomisesta, joka voi vaarantaa aluksen turvallisuutta tai aiheuttaa kohtuutonta haittaa meriympäristölle. Tieto tulee toimittaa mahdollisuuksien mukaan sähköisesti. Tieto voidaan toimittaa suullisesti, jos asian kiireellisyyden tai muun syyn vuoksi tiedon kirjallinen toimittaminen ei ole mahdollista. Ilmoitukseen on liitettävä seuraavat tiedot:

- 1) aluksen nimi;
- 2) aluksen IMO-tunnistenumero;
- 3) radiokutsutunnus;
- 4) lippuvaltio;
- 5) edellinen käyntisatama;
- 6) määräsatama;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

7) kuvaus aluksella todetuista rikkomuksista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 32 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain (1687/2009) 32 § seuraavasti:

32 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo Liikenteen turvallisuusvirasto.

Poliisin, Tullin, työsuojeluhallinnon ja Liikenneviraston on annettava Liikenteen turvallisuusvirastolle tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi virka-apua. Rajavartiolaitoksen antamasta virka-avusta säädetään rajavartiolaissa.

Alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitetulla alusliikennepalvelun tarjoajalla on velvollisuus antaa tietoja tai muuta apua Liikenteen turvallisuusvirastolle tämän lain mukaisessa valvontatehtävässä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään liikenteen palvelusta annetun lain (320/2017) I osan **1 luvun 2 §:ään** uusi 10 kohta
sekä uusi II A osa seuraavasti:

I OSA

Yleistä

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelulla* tie-, rautatie-, lento- ja alusliikenteen ohjausta, hallintaa ja varmistusta; palvelulle on ominaista, että se toimii vuorovaikutuksessa liikenteen kanssa ja reagoi muuttuviin liikennetilanteisiin.

II A OSA

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Liikenteen ohjaus ja hallinta

1 luku

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelut

1 §

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun järjestäminen

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluita voidaan tarjota valtion maantieverkolla ja kuntien hallinnoimilla kaduilla sekä yksityisteillä. Liikennevirasto vastaa tienpitäjänä hallinnoimansa maantieverkon liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun järjestämisestä maantieverkolla harjoitettavan liikennöinnin edellyttämällä tavalla ja huolehtii liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelujen laadusta ja tasapuolisuudesta. Tienpitäjä voi järjestää jäljempänä 2 §:ssä tarkoitetut tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelut itse tai hankkia ne julkisilta tai yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

Muu tie- tai katuverkon haltija voi sopia liikenteenohjauksen järjestämisestä liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan kanssa. Tie- ja katuverkon haltijoiden on sovittava liikennöinnin ja liikenteenohjauksen käytännön järjestelyistä silloin, kun väylät liittyvät toisiinsa ja niiden välillä liikennöidään. Liikennevirasto voi yhteistyössä kuntia ja yksityisteitä edustavien toimijoiden kanssa sovittaa yhteen maanteillä, kaduilla ja yksityisteillä tarjottavia tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluita.

2 §

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluun kuuluvat tehtävät

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan tehtävänä on ylläpitää liikenneväylien liikennetilanteen seuranta (*liikenteen tilannekuva*) sekä onnettomuuksien, vaaratilanteiden ja liikenteen sujuvuuteen vaikuttavien tilanteiden ilmoitus- ja tiedotuspalvelua. Lisäksi tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja antaa liikenteeseen liittyviä sää- ja olosuhdetietoja sekä tietoa liikenteen sujuvuudesta ja vilkkaudesta, tienpitoa ja liikennettä palvelevien laitteiden kunnosta ja käytettävyydestä, muista liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen vaikuttavista seikoista sekä muista liikennevälineen turvalliseen kuljettamiseen, ohjaamiseen tai hallintaan liittyvistä seikoista. Tietojen antaminen voi tapahtua myös jäljempänä 2 luvun 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla avoimen rajapinnan kautta.

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja hoitaa lisäksi Liikenteen turvallisuusviraston antamien määräysten mukaisesti liikenteen järjestelyä, joka on välttämätöntä vaaratilanteiden ja onnettomuuksien estämiseksi ja liikenteen sujuvuuden varmistamiseksi. Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja voi, enintään yhden vuorokauden ajaksi:

- 1) sulkea tunnelin ja antaa tietoa vaihtoehtoisesta reitistä;
- 2) osoittaa korvaavan reitin tien tai tunnelin ollessa suljettuna, tai kun tie ei muutoin tilapäisesti ole liikennöitävässä kunnossa;
- 3) osoittaa kohtaamispaikan;
- 4) osoittaa ohittamispaikan ja antaa ohittamiskiellon;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

- 5) osoittaa pysähtymispaikan tai antaa pysähtymiskiellon;
- 6) jaksottaa liikennettä ajan tai matkan suhteen;
- 7) osoittaa reitin vaarallisia aineita kuljettaville liikennevälineille ja erikoiskuljetuksille;
- 8) tehdä muita välttämättömiä toimenpiteitä liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden varmistamiseksi.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset 2 momentissa tarkoitetusta liikenteen järjestelystä. Määräyksissä on huomioitava eri viranomaisten toimivalta ja yhteistyö, jota liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on niiden kanssa tehtävä toimenpiteitä suorittaessaan. Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on tallennettava tiedot tekemistään 2 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi tarvittaessa ottaa tarkasteluunsa 2 momentissa tarkoitetun liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan toimenpiteen. Liikenteen turvallisuusvirasto voi päättää toimenpiteen keskeyttämisestä tai sen pidentämisestä, jos sen tarve kestää kauemmin kuin yhden vuorokauden.

3 §

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajaan kohdistuvat vaatimukset

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on oltava luotettava ja sillä on oltava oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa sekä tehtävän hoitamisen edellyttämät tekniset, taloudelliset, ammatilliset ja toiminnalliset valmiudet.

Palveluntarjoajaa ei voida pitää luotettavana, jos tämä on liiketoimintakiellossa tai määrätty liiketoimintakielloon viimeisen viiden vuoden aikana, tuomittu viimeisen viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen tai viimeisen kolmen vuoden aikana sakkorangaistukseen vakavasta työsuhdesta, elinkeinon harjoittamista, kirjanpitoa tai velkasuhdetta koskevien säännösten tai määräysten rikkomisesta, taikka tuomittu viimeisen viiden vuoden aikana vankeusrangaistukseen muusta vakavasta rikoksesta, jonka voidaan arvioida vaikuttavan luotettavuuteen tai katsoa osoittavan ilmeistä sopimattomuutta hoitamaan tässä luvussa tarkoitettuja tehtäviä. Palveluntarjoajan luotettavuuden arviointi koskee sen määräävässä asemassa olevia henkilöitä sekä 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä hoitavia henkilöitä.

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on pidettävä toimintakäsikirjaa. Toimintakäsikirjassa määritellään palveluntarjoajan toiminnan ja teknisten järjestelmien ylläpitämiseen liittyvät tehtävät ja toimenpiteet sekä varautuminen palvelun ylläpitämiseen poikkeustilanteissa.

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on varmistettava, että sen palveluksessa olevalla henkilöstöllä on tehtävään tarvittava osaaminen ja että se pystyy tieliikenteen turvalliseen ja tehokkaaseen ohjaamiseen.

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan palveluksessa olevaan tieliikenteen ohjaajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

4 §

Varautuminen poikkeusoloihin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on varauduttava poikkeusoloihin ja huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi myös valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Tieliikennepalvelun tarjoajan on osallistuttava toimintansa edellyttämällä tavalla valmiussuunnitteluun ja valmistettava etukäteen poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa tapahtuvaa toimintaa.

Sen lisäksi, mitä valmiuslaissa säädetään valtioneuvoston ja ministeriön toimivallasta, valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin poikkeusoloihin ja normaaliolojen häiriötilanteisiin varautumisen edellyttämän valmiussuunnittelun järjestämisestä.

5 §

Tietoturva

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on huolehdittava käyttämiinsä liikenteen turvallisuuden kannalta merkittäviin viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta.

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on ilmoitettava viipymättä Liikenteen turvallisuusvirastolle **sellaisesta** sen järjestelmiin kohdistuvasta merkittävästä tietoturvallisuuteen liittyvästä häiriöstä, joka voi aiheuttaa merkittävän vaaran liikenteen turvallisuudelle. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen sisällöstä, muodosta ja toimittamisesta.

Jos poikkeamasta ilmoittaminen on yleisen edun mukaista, Liikenteen turvallisuusvirasto voi velvoittaa palvelun tarjoajan tiedottamaan asiasta tai kuultuaan ilmoitusvelvollista tiedottaa asiasta itse.

Liikenteen turvallisuusviraston on arvioitava, koskeeko 1 momentissa tarkoitettu häiriö muita Euroopan unionin jäsenvaltioita, ja ilmoitettava tarvittaessa muille asiaan liittyville jäsenvaltioille.

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on tallennettava ja säilytettävä tieliikenteen tilannekuva tavalla, joka turvaa tallenteet oikeudettomalta puuttumiselta. Tallenteita on säilytettävä 14 vuorokautta.

6 §

Poikkeamailmoitukset

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalveluntarjoajan on ilmoitettava havaitsemistaan tai sille ilmoitetuista onnettomuus- ja vaaratilanteisiin, väylänpitoon, liikenneturvallisuuteen, ympäristönsuojeluun, pelastustoimintaan tai alue- tai tulli- ja tullivalvontaan liittyvistä olennaisista seikoista:

1) liikenne-, pelastus-, ympäristö-, aluevalvonta, poliisi- tai tulliviranomaisille, Rajavartiolaitokselle ja Häätäkeskuslaitokselle,

2) väyläverkon haltijoille,

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

- ~~3) maakunnille,~~
- 3) satamanpitäjille tai muille terminaaleille,
- 4) tieliikennelain (267/1981) 3 luvussa tarkoitettulle liikenteen ohjaajalle ja 7 luvussa tarkoitettulle liikenteenvalvojalle,
- 5) muille toimijoille, joiden toiminta voi estää vaaran tai vahingon tapahtumisen tai minimoida sen.

Lisäksi tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetuille tahoille toimenpiteistä, jotka se tekee **tämän luvun 2 §:n 2 momentin** nojalla, jos toimenpiteet voivat vaikuttaa 1 momentissa tarkoitettun toimijan tehtävien hoitamiseen.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun ilmoitusvelvollisuuden sisällöstä ja ilmoitustavasta.

7 §

Tieliikenteen vaaratilanteista ja onnettomuuksista ilmoittaminen

Hätäkeskuslaitoksen on ilmoitettava tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajalle ilman aiheutonta viivästystä liikenteen turvallisuutta tai sujuvuutta olennaisesti vaarantavista liikenteen häiriötilanteista. Ilmoittaminen tapahtuu automaattisesti rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

8 §

Tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan avustaminen

Poliisi, pelastuslaitos, Hätäkeskus ja Ilmatieteen laitos avustavat vastikkeetta tieliikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajaa sen suorittaessa sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä antamalla sen tarvitsemia tietoja tai muuta tukea, jos se tilanteen vakavuus ja erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen, ja jollei avustamiselle ole viranomaisten tehtäviin liittyvää estettä.

2 luku

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan tiedonhallinta

1 §

Tiedonsaantioikeudet viranomaisilta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, viranomaiset voivat salassapitosäännösten estämättä luovuttaa liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajalle tietoja, jotka ovat välttämättömiä sen laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Viranomainen voi asettaa salassa pidettävän tiedon luovutuksen edellytykseksi tietoturvaluovutuksen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa luovuttaa edelleen, ellei tiedot luovuttanut viranomainen anna tähän erikseen lupaa.

Tiedot toimitetaan maksutta rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja saa käyttää eri laeissa säädettyjä tehtäviä varten saamia tietoja muidenkin lakisääteisten tehtäviensä hoitamisessa, jos sama palveluntarjoaja tarjoaa eri liikennemuotojen ohjaus- ja hallintapalveluita.

2 §

Muu tiedonsaantioikeus

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajalla on oikeus saada salassapitosäynnösten tai liike- tai ammattisalaisuuden estämättä tietoja, jotka ovat välttämättömiä liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeus koskee tietoja liikenteen ohjauslaitteista ja niiden toimivuudesta, liikenteen vaaratilanteista ja onnettomuuksista, liikenteen ja viestintäverkkojen häiriöistä, liikennevälineiden sijainnista, sää- ja olosuhdetietoja sekä muita liikenteen tilannekuvan muodostamiseen ja liikenteen turvallisuuteen ja sujuvuuteen liittyviä tietoja. Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajalla on oikeus saada tietoja:

- 1) väyläverkon huolto- ja kunnossapitotoimia sekä rakennustöitä tekevilta julkisilta tai yksityisiltä toimijoilta;
- 2) viestintäverkkojen ylläpitäjiltä viestintäverkon häiriöistä;
- 3) luotsauspalvelun tarjoajilta ja satamanpitäjiltä;
- 4) muilta liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluiden tarjoajilta;
- 5) junien, alusten ja ilma-alusten omistajilta, liikennöitsijöiltä tai niiden edustajilta;
- 6) erillisestä pyynnöstä muilta toimijoilta, joiden toiminta vaikuttaa liikenneturvallisuuteen tai liikenteen sujuvuuteen.

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja ei saa antaa salassa pidettäviä tai liike- tai ammattisalaisuusiksi katsottuja tietoja eteenpäin, ellei se ole välttämätöntä yleisen turvallisuuden tai liikenneturvallisuuden turvaamiseksi tai vakavan ympäristövahingon estämiseksi. Tietojen on oltava tällöin sellaisessa muodossa, että niistä ei voida erottaa yksittäisiä käyttäjiä eivätkä liike- ja ammattisalaisuudet vaarannu. Edellä sanottu ei kuitenkaan estä tietojen luovuttamista viranomaiselle jäljempänä 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Tiedot toimitetaan rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti. Rajapinnan kautta tarjottava pääsy tietoihin ja tietojärjestelmiin ja sen toteuttamiseksi mahdollisesti tarvittavat tukipalvelut, käyttöehdot, ohjelmistot, lisenssit ja muut tarvittavat palvelut on tarjottava oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja saa käyttää eri laeissa säädettyjä tehtäviä varten saamia tietoja muidenkin lakisääteisten tehtäviensä hoitamisessa, jos sama palveluntarjoaja tarjoaa eri liikennemuotojen ohjaus- ja hallintapalveluita.

3 §

Tietojen luovuttaminen avoimen rajapinnan kautta

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on avattava avoimen rajapinnan kautta kone-luettavassa muodossa vapaasti käytettäväksi seuraavat ajantasaiset tiedot 1 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävänsä hoitamiseksi:

- 1) liikenteen säätiedot ja -ennusteet,

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

- 2) liikenteen olosuhdetiedot,
- 3) liikennemäärien mittaustiedot,
- 4) sujuvuus- ja matka-aikatiedot,
- 5) häiriö- ja poikkeustilannetiedot,
- 6) tiedot vaihtuvista nopeusrajoituksista sekä muista vaihtuvista liikennesäännöistä,
- 7) tiedot liikennevälineiden sijainnista, jos tiedot ovat olemassa,
- 8) muut julkisin varoin tuotetut viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) tarkoitetut julkiset tiedot, ellei tiedot luovuttanut viranomaisen kiellä niiden avaamista avoimena datana.

Ilmaliikennevirtojen säätelystä säädetään ilmaliikennevirtojen säätelyä koskevista yhteisistä säännöistä annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 255/2010. Ilmailun sääpalvelun tarjoajien velvollisuudesta toimittaa säätietoja säädetään lennonvarmistuspalvelujen tarjoamista koskevista yhteisistä vaatimuksista sekä asetusten (EY) N:o 482/2008 ja (EU) N:o 691/2010 muuttamisesta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) N:o 1035/2011.

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on avattava avoimen rajapinnan kautta kone-
luettavassa muodossa vapaasti käytettäväksi seuraavat staattiset tiedot:

- 1) sujuvuus- ja matka-aikatietojen historiatiedot,
- 2) liikenne- ja mittaustietojen historiatiedot,
- 3) olosuhdetietojen historiatiedot,
- 4) muut tilastotiedot.

Avoimen rajapinnan kautta tarjottava pääsy tietoihin ja tietojärjestelmiin ja pääsyn toteuttamiseksi mahdollisesti tarjottavat tukipalvelut, käyttöehdot, ohjelmistot, lisenssit ja muut tarvittavat palvelut on tarjottava oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Siltä osin kuin tietojen avaaminen perustuu sopimukseen Liikenneviraston tai muun viranomaisen kanssa, tiedot on avattava maksutta. Jalostetusta tiedosta voidaan periä maksu liiketaloudellisin perustein. Avattavien tietojen on oltava sellaisessa muodossa, että **tiedot eivät ole yhdistettävissä luonnolliseen henkilöön eikä** liike- tai ammattisalaisuutta ei vaaranneta.

4 §

Tietojen luovuttaminen viranomaisille ja muille julkista tehtävää hoitaville

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on liike- ja ammattisalaisuuden estämättä luovutettava viranomaiselle tai muulle laissa säädettyä tehtävää hoitavalle sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tiedot luovutetaan maksutta rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

Lentoliikenteen osalta tietojen luovutuksesta säädetään 3 §:n 2 momentissa mainitussa ilmaliikennevirtojen säätelyä koskevista yhteisistä säännöistä annetussa komission asetuksessa.

5 §

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelujen yhteentoimivuus

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajan on varmistettava, että sen 1 tai 2 §:n nojalla saama tieto on ilman aiheutonta viivästystä muiden lain mukaan vastaavia palveluita tarjoavien

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluita tarjoavien käytössä rajapinnan kautta maksutta, ellei tiedon antanut viranomainen ole kieltänyt tai rajoittanut sen antamista.

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoajien on palveluitaan ja järjestelmiään sekä tietosäilytyksiään kehittäessään huolehdittava niiden yhteentoimivuudesta muiden vastaavien palveluiden kanssa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteentoimivuuden varmistamisesta.

6 §

Tietojen käyttäminen lisäarvopalveluita tarjottaessa

Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja saa käyttää 1 ja 2 §:n nojalla saamia tietoja muita kuin laissa säädettyjä palveluita tarjotessaan, mutta palvelua tarjottaessa ei voida luovuttaa tietoa tässä luvussa säädetyn vastaisesti, eikä salassa pidettävä tieto saa käydä ilmi palvelusta. Liikenteen ohjaus- ja hallintapalvelun tarjoaja ei myöskään saa hyödyntää 2 §:n nojalla saamaansa salassa pidettävää tietoa tavalla, joka vahingoittaisi tiedon luovuttaneen toimijan liiketaloudellisia etuja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

7.

Laki

luotsauslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luotsauslain (940/2003) 2, 4 d ja 18 §,
sellaisina kuin ne ovat laissa 1312/2016,
seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *luotsauksella* alusten ohjailuun liittyvää toimintaa, jossa luotsi toimii aluksen päällikön neuvonantajana sekä vesialueen ja merenkulun asiantuntijana;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

2) *luotsilla* henkilöä, jonka Liikenteen turvallisuusvirasto on ohjauskirjan myöntämällä hyväksynyt toimimaan luotsina Suomen vesialueella sekä 21 kohdassa tarkoitettulla Saimaan kanavan vuokra-alueella;

3) *luotsausyhtiöllä* osakeyhtiötä, joka on perustettu Luotsausliikelaitoksen muuttamisesta osakeyhtiöksi annetulla lailla (1008/2010);

4) *luotsipaikalla* luotsattavaksi väyläksi määrätyn väylän avomerren puoleisessa päässä tai väylällä olevaa karttaan merkittyä aluetta, jossa luotsi nousee alukseen tai poistuu aluksesta tai jossa vaihdetaan luotsia;

5) yleisellä kulkuväylällä vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitettua yleistä kulkuväylää

6) *alusliikennepalvelun tarjoajalla* alusliikennepalvelulain (623/2005) 2 §:n 5 kohdassa tarkoitettua VTS-palveluntarjoajaa;

7) *jäänmurtajalla* alusta, jota käytetään alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetussa laissa (1121/2005) tarkoitettua jäänmurtaja-avustuksen antamiseen;

8) *valtionaluksella* sota-, rajavartio-, poliisi- ja tullialusta sekä alusta, jota muussa kuin kaupamerenkulussa käytetään pääasiassa valtion tarkoitukseen;

9) *SOLAS-yleissopimuksella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 11/1981) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

10) *automaattisella tunnistusjärjestelmällä (AIS)* SOLAS-yleissopimuksen navigoinnin turvallisuutta koskevassa V luvussa tarkoitettua alusten automaattista tunnistusjärjestelmää;

11) *STCW-yleissopimuksella* merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevaa vuoden 1978 yleissopimusta (SopS 22/1984) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

12) *laivasimulaattorilla* STCW-yleissopimuksen mukaisesti arvioitua oppilaitoksen tai ammattikorkeakoulun merenkulkijoiden koulutuksessa käyttämää laivasimulaattoria;

13) *MARPOL-yleissopimuksella* alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa (SopS 51/1983) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;

14) *IGC-säännöstöllä* nesteytettyjä kaasuja irtolastina kuljettavien alusten rakentamista ja varustamista koskevaa Kansainvälisen merenkulkijärjestön (IMO) säännöstöä;

15) *IMDG-säännöstöllä* vaarallisten aineiden kuljetusta kappaletavarana aluksessa koskevaa IMO:n säännöstöä;

16) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, mukaan luettuina raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet;

17) *nesteytetyllä kaasulla* IGC-säännöstön 19 luvussa tarkoitettuja aineita ja niihin rinnastettavia nesteytettyinä kuljettavia kaasuja;

18) *haitallisella nestemäisellä aineella* ainetta, joka on luokiteltu kuuluvaksi MARPOL-yleissopimuksen kemikaaliluettelon luokkaan X, Y tai Z;

19) *vaarallisella kiinteällä irtolastilla* SOLAS-yleissopimuksen liitteen VII luvun A 1 osan 7 säännössä määriteltyä vaarallista kiinteää irtolastia;

20) *INF-lastilla* SOLAS-yleissopimuksen VII luvun D osassa tarkoitettua lastia, joka sisältää säteilytettyä ydinpolttoainetta, plutoniumia tai eräitä radioaktiivisia jätteitä ja jota kuljetetaan IMDG-säännöstön mukaisesti;

21) *Saimaan kanavan vuokra-alueella* aluetta, jota koskee Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välillä tehty sopimus (SopS 8/2012);

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

22) *Saimaan kanavalla* kanava-alueetta Saimaan kanavan vuokra-alueella sijaitsevan Brusnits-
nojen sulun alatasaman ja Suomen alueella sijaitsevan Mälkiän sulun yläsataman välillä;

23) *Saimaan vesialueella* järvistä koostuvaa järvioluetta, jolla sijaitsee luotsinkäyttövelvollis-
suuden piiriin kuuluva Saimaan väylästä, lukuun ottamatta Saimaan kanavaa.

4 d §

Toimintakäsikirja

Luotsausyhtiön on laadittava ja ylläpidettävä toimintakäsikirjaa, jossa on kuvattu:

- 1) luotsauspalvelujen tarjoaminen;
- 2) menettelyt, joilla varmistetaan luotsille tässä laissa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien noudattaminen;
- 3) luotsauksia koskeva tiedonvaihto ja yhteistoiminta alusliikennepalvelun tarjoajan kanssa; sekä
- 4) toiminta onnettomuus- ja poikkeustilanteissa.

Toimintakäsikirja on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle tiedoksi ennen kuin se otetaan käyttöön ja jokaisen päivityksen jälkeen.

18 §

Valvonta

Liikenne- ja viestintäministeriö huolehtii luotsaustoiminnan yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä.

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo tämän lain muiden kuin 6 §:n säännösten noudattamista.

Alusliikennepalvelun tarjoaja ilmoittaa välittömästi Liikenteen turvallisuusvirastolle havaitsemistaan poikkeamista, jotka koskevat luotsinkäyttövelvollisuuden noudattamista, luotsin ohjauskirjan, linjaluotsinkirjan ja erivapauden käyttöä sekä luotsauspalvelujen tarjoamista.

Liikenteen turvallisuusviraston on toimitettava teknisen käyttöyhteyden avulla alusliikennepalvelun tarjoajalle ajantasaiset tiedot luotsin ohjauskirjoista, linjaluotsinkirjoista, erivapauksista ja poikkeuksista luotsinkäyttövelvollisuudesta. Poikkeuksista Liikenteen turvallisuusvirasto voi ilmoittaa alusliikennepalvelun tarjoajalle myös muulla tavalla kuin teknisen käyttöyhteyden avulla.

Luotsauspalveluja tarjoavan yhtiön on toimitettava alusliikennepalvelun tarjoajalle sähköisesti ajan tasalla olevat tiedot luotsintilauksista ja käynnissä olevista luotsauksista. Yhtiön on ilmoitettava alusliikennepalvelun tarjoajalle poikkeamista tai häiriöistä luotsaustoiminnassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 1 luvun 2 §, 2 a luvun 1 ja 3 § sekä 11 luvun 1 ja 2 §,
sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 2 § osaksi laeissa 998/2014, 473/2016, 275/2017 ja 628/2017 sekä 2 a luvun 1 ja 3 § laissa 275/2017, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *MARPOL 73/78 -yleissopimuksella* alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa (SopS 51/1983) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 2) *Helsingin sopimuksella* vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevaa yleissopimusta (SopS 2/2000) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 3) *SOLAS—yleissopimuksella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta (SopS 11/1981) ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 4) *AFS—yleissopimuksella* alusten haitallisten kiinnittymisenestojärjestelmien rajoittamisesta Lontoossa 5 päivänä lokakuuta 2001 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 4 a) *painolastivesiyleissopimuksella* alusten painolastivesien ja sedimenttien valvonnasta ja käsittelystä Lontoossa 13 päivänä helmikuuta 2004 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia;
- 5) *TBT-asetuksella* orgaanisten tinayhdisteiden kieltämisestä aluksissa annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 782/2003;
- 5 a) *aluskierrätysasetuksella* aluskierrätyksestä sekä asetuksen (EY) N:o 1013/2006 ja direktiivin 2009/16/EY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1257/2013;
- 6) *aluevesillä*, sisäisillä aluevesillä ja aluemerellä Suomen aluevesien rajoista annetussa laissa (463/1956) määriteltyjä alueita;
- 7) *sisävesialueella* järviä, jokia ja kanavia;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

- 8) *Suomen vesialueella* aluevesiä ja sisävesialuetta;
- 9) *talousvyöhykkeellä* Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) määriteltyä merialuetta;
- 10) *Itämeren alueella* varsinaista Itämerta, Pohjanlahtea ja Suomenlahtea sekä Itämeren sisäntuloväylää, jonka rajana on Skagenin leveysaste 57°44,8'P Skagerrakissa, mukaan lukien valtioiden ilmoittamat sisäiset aluevedet;
- 11) *lähimmällä maalla* sisäisten aluevesien ulkorajaa tai niitä alueita, jotka määritellään MARPOL 73/78 -yleissopimuksessa;
- 12) *kansainvälisellä liikenteellä* liikennettä Suomen ja ulkomaan satamien välillä tai ulkomaan satamien välillä sekä merimatkaa Suomen satamasta Suomen aluevesien ulkopuolelle, lukuun ottamatta kohdassa 13 tarkoitettua liikennettä;
- 13) *kotimaanliikenteellä* liikennettä suomalaisten satamien välillä; kotimaan liikenteeseen rinnastetaan liikenne Saimaan kanavan ja siihen välittömästi liittyvien Venäjän vesialueiden kautta Viipuriin sekä liikenne Vihreojn ja Viipurin välillä;
- 14) *aluksella* jokaista vesikulkuneuvoa, mukaan luettuina kantosiipialukset, ilmatyynyalukset, vedenalaiset alukset ja kelluvat alukset sekä kiinteät tai kelluvat alustat;
- 15) *öljysäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa öljyn kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina yhdistelmäalukset sekä kemikaalisäiliöalukset silloin, kun ne kuljettavat öljyä irtolastina;
- 16) *kemikaalisäiliöaluksella* alusta, jonka lastitilat on rakennettu tai muunnettu pääasiassa haitallisen nestemäisen aineen kuljettamiseen irtolastina, mukaan luettuina öljysäiliöalukset silloin, kun ne kuljettavat haitallista nestemäistä ainetta irtolastina;
- 17) *matkustaja-aluksella* alusta, joka saa kuljettaa yli 12 matkustajaa, jolloin matkustajalla tarkoitetaan kaikkia muita kuin aluksen päällikköä ja laivaväkeen kuuluvia tai muita missä tahansa ominaisuudessa alukseen toimeen otettuja tai siinä aluksen lukuun työskenteleviä henkilöitä sekä alle vuoden ikäisiä lapsia;
- 18) *huviveneellä* urheilukäyttöön tai vapaa-aikaan tarkoitettua alusta sen tyypistä tai käyttövoimasta riippumatta;
- 19) *kalastusaluksella* kalojen tai meren muiden elollisten luonnonvarojen pyyntiin varustettua tai siihen kaupallisesti käytettävää alusta;
- 20) *sisävesialuksella* erityisesti sisävesiväylällä käytettäväksi tarkoitettua alusta, sellaisena kuin se määritellään sisävesialusten teknisistä vaatimuksista annetussa neuvoston direktiivissä 82/714/ETY, mukaan luettuina kaikki alukset, joille on myönnetty yhteisön sisävesialustodistus sellaisena kuin se määritellään mainitussa direktiivissä;
- 21) *puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen aluksella* alusta, jossa on selvät kansallisuustunnukset ja joka on asiaankuuluvasta palveluluettelosta tai vastaavasta ilmenevän puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen asianmukaisesti tehtävään määräämän henkilön komennossa;
- 22) *bruttovetoisuudella* vuoden 1969 kansainvälisen aluksenmittausyleissopimuksen (SopS 31/1982) liitteessä I olevaa kaavaa käyttäen määritettyä vetoisuutta;
- 23) *alusjätteellä* kaikkea aluksen tavanomaisesta toiminnasta syntyvää jätettä, mukaan lukien konehuoneesta peräisin olevat öljyiset jätteet, käymäläjätevedet ja kiinteät jätteet; lastijätettä ei kuitenkaan pidetä alusjätteenä;
- 24) *haitallisella aineella* öljyä, haitallista nestemäistä ainetta, käymäläjätevetä ja kiinteää jätettä; jos muuhun kuin haitalliseen aineeseen on sekoitettu haitallista ainetta, pidetään myös näiden aineiden seosta haitallisena aineena;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

25) *lastijätteellä* aluksen lastitiloissa olevaa lastijätettä, joka on tarpeen poistaa jätteenä alukselta lastin purkamisen päätyttyä;

26) *päästöllä* MARPOL 73/78 -yleissopimuksen 2 artiklan mukaisesti kaikkia aluksesta peräisin olevia haitallisten aineiden päästöjä, olivatpa ne muodostuneet huomaamatta, jätteitä hävittämällä, vuodon seurauksena, pumppaamalla tai tyhjentämällä; päästöllä ei tässä laissa tarkoiteta maalta peräisin olevien jätteiden mereen laskemista (dumpkaus), meren pohjan mineraalien hyödyntämisen yhteydessä syntyviä aineita eikä haitallisten aineiden päästämistä laillisen tieteellisen tutkimuksen yhteydessä saastumisen vähentämiseksi tai kontrollin takia;

27) *ympäristön pilaantumisella* vesialueiden tilaan liittyvää vaaraa ihmisen terveydelle, elolisten luonnonvarojen ja vesialueiden elämän vahingoittumista, esteitä kalastukselle tai muulle oikeutetulle vesialueiden käytölle, veden käyttöominaisuuksien huonontumista, viihtyisyyden vähentymistä tai muuta näihin rinnastettavaa haittaa, taikka ilman laatuun tai ilmastoon liittyvää alusten tavanomaisesta käytöstä johtuvaa haittaa, kuten moottoreiden pakokaasun tyyppien ja rikin aiheuttamaa haittaa taikka otsonikerrosta heikentävien aineiden aiheuttamaa haittaa;

28) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, mukaan luettuina raakaöljy, polttoöljy, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet;

29) *öljypitoisella seoksella* seosta, joka sisältää öljyä;

30) *nestemäisellä aineella* ainetta, jonka höyrypaine 37,8 °C:n lämpötilassa on enintään 0,28 megapascalia (absoluuttinen paine);

31) *haitallisella nestemäisellä aineella* ainetta, joka on luokiteltu kuuluvaksi MARPOL 73/78 -yleissopimuksen kemikaaliluettelon luokkaan X, Y ja Z;

32) *aineella* alkuaineita ja niiden kemiallisia yhdisteitä sellaisina kuin ne esiintyvät luonnossa tai teollisesti tuotettuina;

33) *valmisteella* kahden tai useamman aineen seoksia;

34) *käymäläjätevedellä*

a) käymälöistä, pisaareista ja WC-lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä ja muita jätteitä;

b) lääkintätilojen pesualtaista, kylpyammeista ja lattiakaivoista peräisin olevia jätevesiä;

c) tyhjennyksiä tiloista, joissa on eläviä eläimiä; sekä

d) muita jätevesiä, jotka on sekoitettu edellisten kanssa;

35) *käsitellyllä käymäläjätevedellä* käymäläjätevettä, joka on käsitelty asianmukaisesti hyväksytyssä käsittelylaitteistossa;

36) *kiinteällä jätteellä* kaikenlaisia ruokajätteitä, kotitalousjätteitä ja aluksen toiminnasta aiheutuvia jätteitä, kaikenlaisia muoveja, lastijäämiä, jätteenpoltouunin tuhkaa, ruokaöljyä, kalastusvälineitä ja eläinten ruhoja, joita syntyy aluksen tavanomaisen toiminnan aikana ja jota on jatkuvasti tai aika ajoin poistettava aluksesta, lukuun ottamatta MARPOL 73/78 -yleissopimuksen muissa kuin V liitteessä määriteltyjä tai lueteltuja aineita; kiinteään jätteeseen eivät kuulu tuoreet kalat ja niiden osat, jotka on saatu matkan aikana harjoitetun kalastustoiminnan seurauksena tai sellaisen kalanviljelyn seurauksena, johon sisältyy kalojen, myös äyriäisten, kuljetus kalanviljelylaitokseen ja pyydettyjen kalojen, myös äyriäisten, kuljetus tällaisista laitoksista rannikolle jalostettavaksi;

37) *ilmaa pilaavalla aineella* MARPOL 73/78 -yleissopimuksen VI liitteessä ilman pilaantumisen ehkäisemiseksi säänneltyjä aineita, joilla on haitallisia vaikutuksia ilmaan, veteen ja muuhun ympäristöön;

38) *polttoaineella* aluksen päämoottoreissa ja apumoottoreissa käytettyjä polttoöljyjä;

39) *markkinoille saattamisella* meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden toimittamista jakeluun tai polttoaineen käyttäjille tai asettamista näiden käyttöön vastiketta vastaan tai vastik-

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

keetta käytettäväksi aluksilla polttoaineena Suomen lainkäyttövaltaan kuuluvilla alueilla, ei kuitenkaan meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden toimittamista tai asettamista käyttöön vietäväksi ulkomaille alusten säiliöissä;

40) *meriliikenteessä käytettävällä polttoaineella* raakaöljystä saatavaa nestemäistä polttoainetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota käytetään aluksella, mukaan lukien standardissa ISO 8217 määritellyt polttoaineet;

41) *meriliikenteessä käytettävällä dieselöljyllä* meriliikenteessä käytettävää polttoainetta, jonka viskositeetti tai tiheys on standardin ISO 8217 taulukon 1 mukaisten DMB- ja DMC- laatujen viskositeetin tai tiheyden mukainen;

42) *meriliikenteessä käytettävällä kaasuöljyllä* meriliikenteessä käytettävää polttoainetta, jonka viskositeetti tai tiheys on standardin ISO 8217 taulukon 1 mukaisten DMX- ja DMA -laatujen viskositeetin tai tiheyden mukainen;

43) *rikin oksidipäästöjen valvonta-alueella* merialueita, jotka IMO on määritellyt kyseisiksi valvonta-alueiksi MARPOL 73/78 yleissopimuksen VI liitteen mukaisesti;

44) *laiturissa olevalla aluksella* alusta, joka on asianmukaisesti kiinnitettynä tai ankkuroituna suomalaisessa satamassa, kun sitä lastataan tai puretaan, taikka joka odottaa satamassa;

45) *päästövähentämismenetelmällä* alukseen asennettavaa varustetta, materiaalia, laitetta tai laitteistoa tai muuta menettelyä, vaihtoehtoista polttoainetta taikka vaatimusten noudattamista koskevaa menetelmää, jota käytetään vaihtoehtona MARPOL 73/78 -yleissopimuksen VI liitteen ja neuvoston direktiivin 1999/32/EY muuttamisesta meriliikenteessä käytettävien polttoaineiden rikkipitoisuuden osalta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/33/EU vaatimusten mukaiselle vähärikkiselle meriliikenteessä käytettävälle polttoaineelle ja joka voidaan todentaa ja määrällisesti arvioida ja jonka noudattamista voidaan valvoa;

46) *kiinnittymisenestojärjestelmällä* pinnoitetta, maalia, pintakäsittelyä, pintaa tai laitetta, jota käytetään aluksella vähentämään tai estämään ei-toivottujen organismien kiinnittymistä sen pintaan;

46 a) *painolastivedellä* vettä ja siihen sisältyviä kiintoaineita, jota kuljetetaan aluksella, jotta pystytään hallitsemaan aluksen viippausta, kallistumista, syväystä, vakavuutta tai rasitusta;

46 b) *painolastiveden käsittelyllä* sellaisia mekaanisia, fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia prosesseja joko erikseen tai yhdessä, joiden avulla painolastivedessä ja sedimenteissä olevat haitalliset vesieliöt ja taudinaiheuttajat poistetaan tai muutetaan vaarattomiksi taikka joiden avulla vältetään niiden ottaminen alukseen tai niiden päästäminen aluksesta;

46 c) *sedimenteillä* aluksessa painolastivedestä saostunutta ainesta;

47) *alusliikennepalvelun tarjoajalla alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitettua VTS-palveluntarjoajaa*, joka ylläpitää alusliikennepalvelua;

47 a) *hyväksytyllä luokituslaitoksella* aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 2 §:n 42 kohdassa tarkoitettua laitosta;

48) *säännöllisellä liikenteellä* aluksen liikennöintiä toistuvasti aikataulun tai etukäteen vahvistetun reitin mukaisesti nimettyjen satamien välillä ja käymistä vähintään kerran kahdessa viikossa sellaisessa reitin varrella sijaitsevassa suomalaisessa satamassa, johon haetaan jättöpakkoa koskevaa poikkeusta;

49) *satamalla* paikkaa tai maantieteellistä aluetta, joka on varustettu niin, että se voi pääasiallisesti ottaa vastaan aluksia, mukaan lukien kalastusalukset ja huviveneet, ei kuitenkaan paikkaa tai aluetta, jonka aluksille tarkoitettut rakenteet ja palvelut sekä käyttäjä- ja jätemäärät ovat vähäiset;

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

50) *sataman pitäjällä* sitä, joka vastaa sataman eri toimintojen kokonaisuuden järjestämisestä tai perii satamamaksun tai siihen verrattavan yleisen maksun sataman käyttämisestä.

2 a luku

Öljylastin siirto aluksesta toiseen

1 §

STS-siirtojen suorittamiselle osoitetut alueet

Öljysäiliöalusten välisiä öljylastin siirtoja (STS-siirto) saa suorittaa vain satama-alueilla sekä erikseen nimetyillä alueilla Suomen vesialueella ja talousvyöhykkeellä.

Liikenteen turvallisuusvirasto nimeää meriympäristön suojelun ylläpitämiseksi, neuvoteltuaan Rajavartiolaitoksen, Suomen ympäristökeskuksen, Tullin, Liikenneviraston ja alusliikennepalvelun tarjoajan kanssa, 1 momentissa tarkoitetut alueet ja pitää niistä luettelo. Ennen alueiden nimeämistä tulee kuulla asianomaisia sidosryhmiä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi erityisistä syistä ja kuultuaan 2 momentissa tarkoitettuja viranomaisia myöntää poikkeuksia 1 momentissa säädetystä.

Liikenteen turvallisuusvirasto voi meriympäristön suojeluun liittyvistä erityisistä syistä kieltää suunnitellun yksittäisen STS-siirron.

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta STS-siirtoihin, jotka ovat tarpeen aluksen turvallisuuden varmistamiseksi tai ihmishengen pelastamiseksi merellä, tai kun niitä suoritetaan tiettyjen pilaantumistapahtumien torjumiseksi tarkoituksena ympäristön pilaantumisen aiheuttaman vahingon vähentäminen.

3 §

Ennakoilmoitusvelvollisuus STS-siirrosta

Aluksen liikenteenharjoittajan, omistajan, asiamiehen tai päällikön on ilmoitettava:

- 1) Tullille suunnitelmastaan suorittaa Suomen vesialueella STS-siirto käyttämällä alusliikennepalvelulain 20 a §:ssä tarkoitettua sähköistä merenkulun tiedonhallintajärjestelmää;
- 2) alusliikennepalvelun tarjoajalle suunnitelmastaan suorittaa STS-siirto Suomen talousvyöhykkeellä edellä 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ja vähintään 48 tuntia ennen suunniteltua STS-siirtoa. Ilmoitukseen on sisällytettävä MARPOL 73/78 -yleissopimuksen I liitteen mukaiset tiedot.

Jos poikkeustapauksessa kaikkia MARPOL 73/78 -yleissopimuksen I liitteen mukaisia tietoja ei ole saatavilla vähintään 48 tuntia ennen suunniteltua STS-siirtoa, öljylastia tyhjentävän öljysäiliöaluksen on ilmoitettava 1 momentissa mainituille viranomaisille siinä tarkoitettua menettelyä noudattaen vähintään 48 tuntia ennen suunniteltua STS-siirtoa, että siirto aiotaan suorittaa. MARPOL 73/78 -yleissopimuksen I liitteen mukaiset tiedot on toimitettava edellä mainituille viranomaisille niin pian kuin mahdollista.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Tullin ja alusliikennepalvelun tarjoajan tulee välittää tieto STS-siirtoa koskevasta ilmoituksesta Liikenteen turvallisuusvirastolle ja muille 1 §:n 2 momentissa mainituille viranomaisille. Suomen vesialueella tapahtuvan STS-siirron osalta ilmoitukseen sovelletaan lisäksi, mitä alusliikennepalvelulain 22 a §:ssä säädetään, ja talousvyöhykkeellä tapahtuvan STS-siirron osalta, mitä alusliikennepalvelulaissa alusliikennepalvelun tarjoajasta säädetään.

11 luku

Aluksen päällikön velvollisuudet vaaratilanteessa

1 §

Öljyvahingosta tai sen vaarasta ilmoittaminen ja välittömiin torjuntatoimiin ryhtyminen

Jos öljyä on päässyt aluksesta veteen tai öljyvuodon vaara aluksen karilleajon tai konevian, yhteentörmäyksen taikka muun merivahingon takia on uhkaamassa, aluksen päällikön on ilmoitettava öljyvahingosta tai sen vaarasta välittömästi asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle, hätäkeskukselle tai alusliikennepalvelun tarjoajalle. Suomalaisen aluksen päällikön on ilmoitettava Suomen vesialueen tai talousvyöhykkeen ulkopuolella öljyvahingosta tai sen vaarasta lähimmän rantavaltion viranomaiselle. Aluksen päällikön on lisäksi ryhdyttävä sellaisiin välittömiin torjuntatoimiin, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia.

Jos suomalaisen aluksen päällikkö Suomen aluevesillä tai Suomen talousvyöhykkeellä havaitsee vedessä öljyä niin suuren määrän, että sen takia sää- ja muut olosuhteet huomioon ottaen uhkaa öljyvahingon vaara, hänen on ilmoitettava havainnosta asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle, hätäkeskukselle tai alusliikennepalvelun tarjoajalle taikka Suomen vesialueen tai talousvyöhykkeen ulkopuolella lähimmän rantavaltion viranomaiselle. Jos aluksen miehistöön tai päällystöön kuuluva tekee vastaavan havainnon, hän on velvollinen ilmoittamaan asiasta aluksen päällikölle.

Aluksen päällikön ei kuitenkaan tarvitse tehdä 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusta, jos on ilmeistä, että 2 momentissa tarkoitettut viranomaiset ovat jo saaneet tapauksesta tiedon.

2 §

Muun haitallisen aineen päästöstä tai sen vaarasta ilmoittaminen ja välittömiin torjuntatoimiin ryhtyminen

Jos aluksesta aiheutuu Suomen vesialueella tai Suomen talousvyöhykkeellä lainvastainen muun haitallisen aineen kuin öljyn päästö veteen, aluksen päällikön on ilman viivytystä ilmoitettava asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle, hätäkeskukselle tai alusliikennepalvelun tarjoajalle asioista, jotka koskevat alusta, sen tilaa, sijaintia, lastia ja tapahtuman laatua, sekä ryhdyttävä sellaisiin välittömiin torjuntatoimiin, joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia.

Vähintään 15 metrin pituisen aluksen päällikön on ilmoitettava asianomaiselle meripelastuskeskukselle, meripelastuslohkokeskukselle, hätäkeskukselle tai alusliikennepalvelun tarjoajalle 1 momentissa tarkoitetuista seikoista myös tilanteissa, joissa päästöä ei ole tapahtunut, mutta

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

päästön mahdollisuus on olemassa. Tämä koskee tapauksia, joissa alus on vaurioitunut, aluksen lasti on siirtynyt tai aluksen koneisto tai varusteet ovat vioittuneet tavalla, joka heikentää navigoinnin turvallisuutta.

Suomen vesialueen ja Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella suomalaisen aluksen päällikön on tehtävä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu ilmoitus lähimmän rantavaltion viranomaiselle.

Jos aluksen päällikkö on estynyt antamasta tässä pykälässä tarkoitettua ilmoitusta, aluksen omistajan, rahtaajan, käyttäjän tai liikennöitsijän tai heidän asiamiehensä on otettava vastatakseen aluksen päällikölle kuuluvasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

meripelastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan meripelastuslain (1145/2001) 4, 11 a, 14 ja 24 §, sellaisina kuin ne ovat 4 § laeissa 1660/2009 ja 752/2014, 11 a ja 24 § laissa 1660/2009 ja 14 § osaksi laeissa 597/2005, 1250/2005, 1660/2009, 429/2014, 752/2014, 865/2014 ja 340/2018 (HE 145/2017 vp), seuraavasti:

4 §

Muut meripelastukseen osallistuvat viranomaiset ja toimijat

Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, pelastuslaissa (379/2011) tarkoitettu alueen pelastustoimi, Liikenteen turvallisuusvirasto, Liikennevirasto, poliisi, puolustusvoimat, sosiaali- ja terveysviranomaiset, Tulli ja ympäristöviranomaiset (muu meripelastusviranomainen) ovat Rajavartiolaitoksen ohella velvollisia osallistumaan korvauksetta meripelastustoimen tehtäviin, jos se on niiden toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua taikka jos se vaaratilanteen vakavuus ja erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen, eikä meripelastustoimen tehtävän suorittaminen merkittäväällä tavalla vaaranna viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista.

Muiden meripelastusviranomaisten tehtävät meripelastustoimessa ovat seuraavat:

1) hätäkeskuslaitos osallistuu etsintä- ja pelastusyksiköiden sekä meripelastustoimen tehtäviin osallistuvan henkilöstön hälyttämiseen sen mukaan kuin siitä erikseen sovitaan;

2) Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa alusturvallisuudesta ja sen kehittamisestä sekä antaa rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

3) Ilmatieteen laitos antaa Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta sekä tuottaa Rajavartiolaitokselle meripelastustoimen tarvitsemat sää- ja meripalvelut;

4) Liikennevirasto vastaa alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitetun alusliikennepalvelun järjestämisestä, toimittaa Rajavartiolaitokselle ajantasaista meritilannekuvaa alusliikenteestä ja toimeenpanee Rajavartiolaitoksen tekemiä alusliikennettä koskevia päätöksiä alusliikennepalvelun tarjoajan avustamana sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa;

5) alueen pelastustoimi, poliisi ja Tulli osallistuvat etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa; alueen pelastustoimi osallistuu pelastustoimen erikoiskoulutetun meritoimintaryhmän toimintaan, jos tästä on alueen pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen kesken erikseen sovittu;

6) puolustusvoimat valvoo merialuetta onnettomuus- ja vaaratilanteiden havaitsemiseksi ja paikantamiseksi alueellisen koskemattomuuden valvontaan liittyen sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa erityisasiantuntemusta, henkilöstöä ja kalustoa;

7) sosiaali- ja terveysviranomaiset vastaavat ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä puhelinvälitteisten lääkäripalveluiden tuottamisesta;

8) ympäristöviranomaiset vastaavat aluksista aiheutuvien alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan järjestämisestä merionnettomuuksien yhteydessä yhdessä muiden viranomaisten kanssa sen mukaan kuin öljyvahinkojen torjunnasta annetussa lainsäädännössä tarkemmin säädetään sekä antavat Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta.

Ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettu ilmaliikennepalvelun tarjoaja ja alusliikennepalvelun tarjoaja osallistuu korvauksetta meripelastustoimen yhteistyön kehittämiseen, meripelastustoimen valmiuden ylläpitoon sekä etsintä- ja pelastustoimintaan siltä osin kuin sillä on tarkoituksenmukaista toimialaansa liittyvää asiantuntemusta, henkilöstöä ja kalustoa. Yhteistoiminnan tarkemmasta sisällöstä voidaan sopia tarkemmin Rajavartiolaitoksen ja ilmaliikennepalvelun tarjoajan sekä alusliikennepalvelun tarjoajan välisellä sopimuksella.

Muut kuin edellä tarkoitetut valtion viranomaiset, yhtiöt ja laitokset antavat pyynnöstä korvauksetta Rajavartiolaitoksen ja muun meripelastusviranomaisen käyttöön niille kuuluvaa asiantuntemusta, henkilöstöä ja kalustoa siltä osin kuin se on tarpeen valmiussuunnittelua varten tai vaaratilanteessa.

11 a §

Etsintä- ja pelastusalueen eristäminen

Meripelastusjohtaja voi tilapäisesti kieltää liikkumisen etsintä- ja pelastusalueen merialueella ja rajoittaa sitä, jos se on välttämätöntä etsintä- ja pelastustoiminnan tehokkaan suorittamisen turvaamiseksi ja uusien vaaratilanteiden välttämiseksi.

Alusliikennepalvelulaissa tarkoitettulla VTS-alueella meripelastusjohtajan 1 momentin nojalla tekemän päätöksen etsintä- ja pelastusalueen eristämisestä toimeenpanee alusliikenteen osalta alusliikennepalvelun tarjoaja.

Meripelastusjohtaja voi pyytää ilmaliikennepalvelun tarjoajaa toimivaltansa rajoissa kieltämään liikkumisen etsintä- ja pelastusalueen ilmatilassa ja rajoittamaan sitä, jos se on välttämätöntä etsintä- ja pelastustoiminnan tehokkaan suorittamisen turvaamiseksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

14 §

Oikeus tietojen saamiseen viranomaisilta sekä alus- ja ilmaliikennepalvelujen tarjoajalta

Rajavartiolaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta muulta meripelastusviranomaiselta meripelastustoimen suunnittelussa tarvittavat mainitun viranomaisen toimintavalmiutta ja sijoittautumista koskevat tiedot sekä henkilöstön valmius-, tunniste- ja yhteystiedot. Rajavartiolaitoksella on oikeus saada vastaavat tiedot alus- ja ilmaliikennepalvelujen tarjoajalta sekä oikeus luovuttaa tietoja alus- ja ilmaliikennepalvelujen tarjoajalle.

Rajavartiolaitoksella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä korvauksetta tietoja, jotka ovat tarpeen meripelastustoimen valmiussuunnittelua varten ja vastaavasti vaaratilanteessa meripelastustoimen tehtävien suorittamista varten seuraavasti:

1) Liikenteen turvallisuusviraston pitämän liikenneasioiden rekistereistä ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen ajoneuvorekisteristä ajoneuvoa sekä sen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;

2) hätäkeskustietojärjestelmästä, poliisin tehtäväilmoitusrekisteri mukaan lukien, hätäilmoitusta ja vaaratilannetta koskevia tietoja, henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja sekä merellä toimivien viranomaisten yksiköiden valmius- ja paikkatietoja;

3) Liikenteen turvallisuusviraston pitämästä liikenneasioiden rekisteristä sekä Viestintäviraston pitämästä ilmailun hätäpaikannuslähetinrekisteristä ilma-alusta ja ilma-aluksen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;

4) kunnan satamalaitokselta aluksia sekä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja;

5) kalastusviranomaisilta kalastusalusta, aluksen omistajaa ja haltijaa sekä aluksen toimintaa koskevia tietoja;

6) Liikenteen turvallisuusviraston pitämästä liikenneasioiden rekisteristä ja Ahvenanmaan maakunnan rekisteriviranomaisen huvivenerekisteristä venettä sekä veneen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;

7) Liikenteen turvallisuusviraston pitämästä liikenneasioiden rekisteristä ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen alusrekistereistä ylläpitämistä rekistereistä alusta sekä sen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;

8) alusliikennepalvelun tarjoajan alusliikennepalvelujärjestelmästä alusliikennettä koskevia tietoja ja ilmaliikennepalvelun tarjoajalta ilma-alusliikennettä koskevia tietoja sekä puolustusvoimilta merialueen valvontaa koskevia tietoja

9) Viestintävirastolta tietoja radiolaitteen sijainnista sekä radioluparekisteristä radiolaitetta ja sen omistajaa sekä haltijaa koskevia tietoja;

10) Tullin tietojärjestelmästä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja sekä henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja;

11) Väestörekisterikeskukselta väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettuja tietoja;

12) poliisin henkilörekistereistä henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisia tietoja;

13) Liikennevirastolta ajantasaista meritilannekuvaa alusliikenteestä.

Henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 3 §:ssä tarkoitettua Rajavartiolaitoksen toiminnallisen tietojärjestelmän tietoja voidaan vaaratilanteessa tarvittaessa käyttää etsintä- ja pelastustoimenpiteiden järjestämiseksi.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

24 §

Merenkulun turvallisuusradioviestinnän vastuuviranomaiset

Rajavartiolaitos vastaa 3 §:ssä säädettyjen tehtävien lisäksi meripelastustoimen vaaratilanteiden radioviestinnästä ja siihen liittyvän valmiuden ylläpitämisestä. Liikennevirasto vastaa merenkulun turvallisuuteen liittyvistä varoitussanomista ja tiedotteista sekä Saimaan alueen hätäradioliikenteestä. Liikennevirasto järjestää merenkulun turvallisuuteen liittyvien varoitussanomien ja tiedotteiden sekä Saimaan alueen hätäradioliikenteen operatiivisen ylläpidon itse tai hankkii sen alusliikennepalvelun tarjoajalta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunta ehdottaa, että 10. lakiehdotus hylätään.

11.

Laki

rautatielain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rautatielakiin (304/2011) uusi 19 a § seuraavasti:

3 luku

Rataverkon hallinnointi

19 a §

Rataverkon haltijan mahdollisuus ulkoistaa tehtäviään

Liikennevirasto voi valtion rataverkon haltijana ulkoistaa ratakapasiteetin ja reittien jakamiseen liittyviä tehtäviä ulkopuoliselle palvelujen tuottajalle, kunhan tämä ei ole rautatieyrittäjä tai yritys, jonka määräysvallassa on rautatieyrittäjä.

Liikenneviraston on huolehdittava siitä, että tehtävien ulkoistamisesta ei synny eturistiriitoja ja että kaupallisesti arkaluonteisten tietojen luottamuksellisuus taataan.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Liikennevirasto valtion rataverkon haltijana kantaa kuitenkin aina vastuun myös niistä tehtävistä, jotka se on antanut jonkin ulkopuolisen palvelujen tuottajan hoidettavaksi.

Jos Liikennevirasto ulkoistaa ratakapasiteetin ja reittien jakamiseen liittyviä tehtäviä ulkopuoliselle palvelujen tuottajalle, sen on tehtävä palveluntuottajan kanssa sopimus näiden palvelujen tuottamisesta virastolle. Palvelujen tuottaja suorittaa tehtävänsä viraston valvonnassa ja sen ohjeiden mukaisesti. Kyseisiä sopimuksen mukaisia tehtäviä hoitaessaan palvelujen tuottajan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). (Uusi 4 mom.)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

turvallisuuustutkintalain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan turvallisuuustutkintalain (525/2011) 16 § seuraavasti:

16 §

Ilmoitusvelvollisuus

Onnettomuuspaikalla pelastustoimiin osallistuvan viranomaisen tulee viipymättä ilmoittaa Onnettomuustutkintakeskukselle tapahtumasta, joka ilmoittajan arvion mukaan voi tulla tutkittavaksi tämän lain mukaan.

Ilmoitusvelvollisuus on myös:

- 1) Liikenteen turvallisuusvirastolla;
- 2) Liikennevirastolla
- 3) aluehallintovirastolla;
- 4) muulla turvallisuutta valvovalla viranomaisella omalla toimialallaan;
- 5) sillä, joka on vastaanottanut onnettomuus- tai vaaratilannetta koskevan ilmoituksen;
- 6) sellaisella oikeushenkilöllä, joka on 2 §:n 1 momentin 2—4 kohdassa tarkoitettussa liikennemuodossa tapahtuneen onnettomuuden tai vaaratilanteen osallinen tai joka ilmeisesti kärsii vahinkoa tällaisen onnettomuuden johdosta,

7) oikeushenkilöllä, joka huolehtii liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) I osan 1 luvun 2 §:n 10 kohdassa tarkoitettusta liikenteen ohjaus- ja hallintapalveluiden tarjoamisesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp

Tuomioistuimen, joka on vastaanottanut merilain (674/1994) 18 luvun 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua aluksen päällikön ilmoituksen meriselityksen antamisesta, on välitettävä ilmoitus viivytyksettä Onnettomuustutkintakeskukselle sekä varattava keskukselle mahdollisuus osallistua meriselitystä koskevaan istuntoon ja esittää siellä kysymyksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 15.6.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp Vastalause

VASTALAUSE

Perustelut

Nyt yhtiöitettäväksi esitetyt ohjauskeskustoiminnot poikkeavat suuresti aiemmista lennonjohtaja- ja ratatoimintojen yhtiöittämisistä, koska tie- ja meriväylien liikenneohjauksesta ei peritä merkittäviä maksuja, on ohjauskeskusten toiminta siksi pääluonteeltaan ei-kaupallista turvallisuuden varmistamista. Ohjauskeskukset toimivat laajassa viranomaisyhteistyössä ja vaihtavat tietoja kokonaisturvallisuuden parantamiseksi. Tehtävä on lähtökohdiltaan mitä viranomaistyypisintä.

Esityksen mukaan perustettava yhtiö tuottaisi esityksen mukaan julkiset palvelut halvemmallalla, ilman henkilöstövähennyksiä, ja investoisi ulkopuolisella rahoituksella. Lisäksi yhtiö vastaisi uusista kulueristä mm. verotuksen ja eläkejärjestelyjen suhteen sekä tuottaisi maltillista voittoa. Samaa kustannuslupausta ei voida antaa muille käyttäjille. Lakiesitys ei pysty perustelemaan, miksei toiminnan tehostamisesta saatavat säästöt ole saavutettavissa virastomuodossa.

Yhtiön liiketoiminnan perusta olisi liikenteen digitalisaatiossa syntyvän tiedon kaupallistamisessa, josta ei ole annettu esimerkkejä. Esitys vain viittaa potentiaaliksi liikenteen kokonaismarkkinoiden 22 miljardin euron liikevaihdon. Esityksen mukaan uusi yhtiö toimisi digitaalisen tiedon hyväksikäytön vauhdittajana, mutta ei häiritsisi kaupallisia markkinoita. Esityksestä ei selviä, miten tämä käytännössä onnistuisi yhtiön tuottaessa merkittävässä määrin tietoa, jota pyrkii itsekin menestyksekkäästi hyödyntämään markkinoilla. Esityksen mukaan ehdotetun järjestelyn kerrotaan olevan ainutlaatuinen kokonaisuus, jolle ei löydy eurooppalaista verrokkia. Juuri siksi tällaiselle järjestelylle olisi pystyttävä esittämään vahvat ja konkreettiset perusteet. Nyt konkretia puuttuu liiketoimintamallista.

Yhtiöittämistä perustellaan kustannusten läpinäkyvyyden parantamisella. Tästä olemme jyrkästi eri mieltä, yhtiömuodossa taloudellisilla yksityiskohdilla on tapana muuttua yrityksen liikesalaisuuksiksi, eikä yhtiömuoto parantaisi näin läpinäkyvyyttä valtio-omistajan ylintä päätösvaltaa käyttävälle eduskunnalle. Tämä on merkittävää, koska yhtiölle ollaan siirtämässä julkisia vallan tehtäviä, ja yritys on Liikenneviraston sopimuksen kautta käytännössä budjettirahoitteinen. Virastomallissa taloudellinen läpinäkyvyys voitaisiin varmasti saavuttaa myös sisäistä kirjanpitoa kehittämällä.

Yhtiömuoto ei todennäköisimmin myöskään onnistu tehostamaan ohjauspalveluiden hallintaa, kun virastomuodosta siirrytään sopimus pohjaiseen järjestelmään. Yhtiön ja Liikenneviraston välille solmittava palvelusopimus päinvastoin hidastaa yhteiskunnalle tärkeiden palveluiden ohjaamista. Uuden yhtiön hallinta- ja tukiresurssit yhdistettynä sopimusmallin Liikenneviraston ostojen ja valvontatehtäviin syövät yhtiöittämisen etuja.

Yhtiöittäminen on näennäinen myös siinä mielessä, että yhtiö perustettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön ohjaamaksi erityistehtäväyhtiöksi. On huonoa hallintoa, että sektorin lainsäädännön valmistelija ohjaisi samalla sekä yhtiötä että sen ainoaa asiakasta, Liikennevirastoa. Yhtiön liiketoiminnan menestys ja toimiminen kaupallisilla markkinoilla vaatisi edes omistajaohjauksen

Valiokunnan mietintö LiVM 14/2018 vp
Vastalause

eriyttämistä. Pidämmekin todennäköisenä, että esitetty malli ei voisi pidemmän päälle toimia ja yhtiön omistuspohjaan esitettäisiin melko nopeasti alkuperäisen esityksen vastaisia muutoksia.

Pidämme tärkeänä, että meritalannekuvan muodostamista koskeva METO-kokonaisuus säilytetään uudistuksessa. Eri viranomaisten yhteistoiminnalla on saavutettu säästöjä esimerkiksi koordinoituilla investoinneilla. METO-yhteistyöhön liittyvä tiedon omistajuus ja salattavuus ovat tärkeitä kysymyksiä, sillä yhteistyössä käsiteltävä tieto ei juuri miltyään osin ole julkista. Osa tiedosta on jopa kansainvälisenä yhteistyönä toteutettu. Tiedon omistajuus ei ole yksin suomalaisten viranomaisten, vaan kyse on myös toisen valtion osittain omistamasta tiedosta, jota Suomen viranomaisella on oikeus käyttää osana aluevalvontatoimintaa. Tiedon jakaminen yritykselle voi vaikuttaa toisten valtioiden haluun kehittää tämän tyyppistä yhteistyötä Suomen kanssa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme

että hallituksen esitykseen HE 34/2108 vp sisältyvät 1.—12. lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 15.6.2018

Katja Taimela sd
Suna Kymäläinen sd
Satu Taavitsainen sd
Jari Myllykoski vas
Jari Ronkainen ps
Jani Mäkelä ps
Jyrki Kasvi vihr